

Skillingaryd – en militärort

1. Inledning

Syftet med detta exponat är att genom vykort visa vilken påverkan den militära närvaron haft och har på Skillingaryd som ligger 45 km söder om Jönköping i södra Sverige. Skillingaryd som militärort går tillbaka till minst mitten av 1600-talet. En icke bestyrkt tradition gör till och med gällande att kung Karl Knutsson samlade en härsmakt i Skillingaryd inför sitt danska fälttåg 1452. Än i dag finns militär närvaro i form av Ing 2 från Eksjö som basar över lägret samt flera andra förband som övar i Skillingaryd.

Skillingaryd har numera ett av landets 25 militära museer i form av Miliseum – öppnat 2013, för övrigt det enda i Småland. Motorvägen E4 går mellan västra och östra lägren.

Den tidsperiod som valts för detta exponat är cirka 135 år – från kring 1890 med de äldst kända vykortet i Skillingaryd – fram till 2024 då de senaste vykortet med militära motiv utgavs.

Det finns dock i inledningen en del vykort på bland andra svenska kungar och slag som indirekt hade påverkan på Skillingaryd som en militärort.

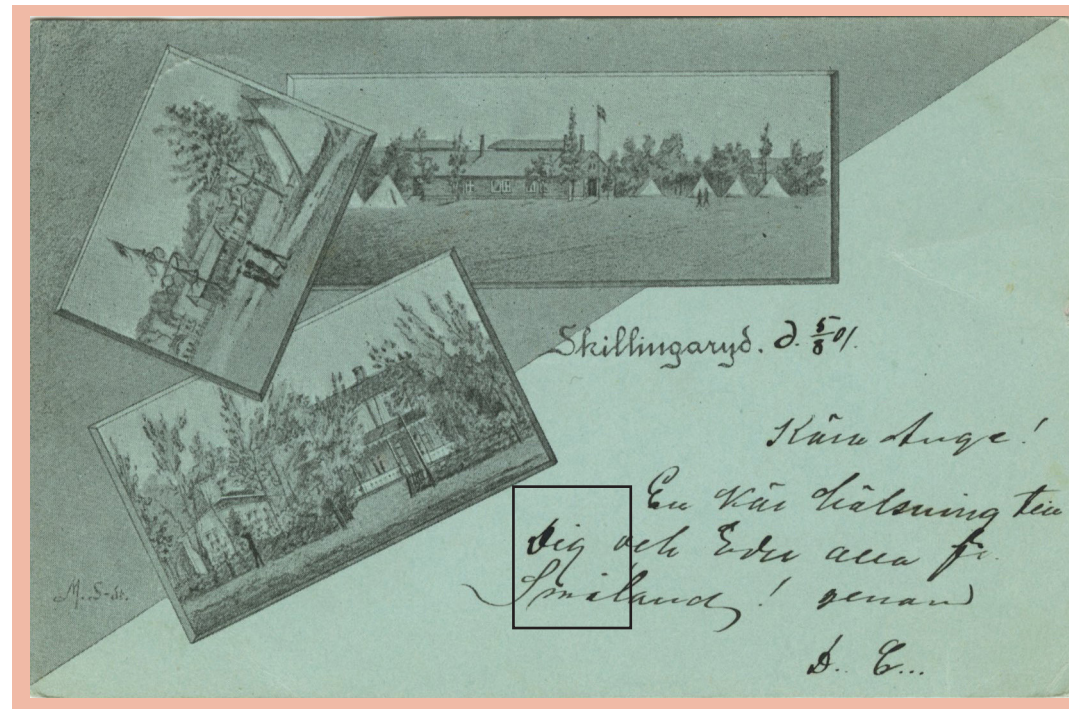
När det på korten framkommer foto, förlag och tryckeri finns dessa uppgifter i bildtexten. Om kortet är frankerat står frimärkets valör inom parentes. Viktig text är i fet stil, mindre viktig i mager.

Från 1/4 1905 blev det tillåtet att inrikes och till vissa länder skicka brevkort (vykort) med delad adressida. Man kunde alltså skriva sin text intill adressen.

Per Bunnstad, Skillingaryd, september 2025

Källförteckning:

I första hand boken Kungl. Jönköpings Regemente och Skillingaryd, Vårdprogram för Skillingarydslägren samt egen medverkan med forskning i Skillingaryds Militärhistoriska Förening som initiativtagare, styrelsemedlem från starten 1994 och fortledes. Utöver detta den lokala boken Vingar över Ljungheden från 2009 på 320 sidor, vilken togs fram av folk från bygden där utställaren här var en av åtta ansvariga. Därtill information från Miliseum.

Skillingaryd. Flerbildskort med motiv från Skillingaryd.

Kortet har inga linjer på baksidan men har använts som vykort ändå. Det finns ytterligare ett dokumenterat stämplat samt några ostämplade. Kortet kan ha sålts just för att skickas som vykort. Inget av de tre avbildade motiven är kända som separata vykort. Teckningen överst till vänster är från torget i Skillingaryd med militärer och en midsommarstång. Kortet till höger visar baracker och det nedan officersmässen. Tryck: Litografiskt. Förlag: Okänt. Stämpel: Skillingaryd 1901 (5 öre).

Skillingaryd. Alla tidiga flerbildskort från Skillingaryd har militära motiv. Många av de tidiga korten trycks i Tyskland. Tryck: Ljustr. Rud. Bellander, Hamburg. Stämpel: Skillingaryd 1901 (5 öre).

Innehållsförteckning

RAM 1	Sida
1. Inledning	1
2. Skillingaryd blir en militärort	2
3. Oscar II och kronprinsen	4
4. Militärens influenser på Skillingaryd	6
RAM 2	
5. Västra lägret	
5.1 Slätten	9
5.2 Idrott	10
5.3 Byggnader	
5.3.1 Vaktlokalen	11
5.3.2 Officersmässen	12
5.3.3 Baracker med mera	13
RAM 3	
6. Albatross	17
7. Östra lägret	
7.1 Mässbyggnader	21
7.2 Lägerhyddor	23
7.3 Övriga byggnader	24
RAM 4	
8. Skillingaryds skjutfält	
8.1 Övningar	25
8.2 Personer	27
8.3 Hästen som hjälp	28
9. Lagan	30
10. Soldathem	31
RAM 5	
11. Flyg	33
12. Framför och bakom kameran	
12.1 Hos Bror Malmquist	35
12.2 Från Bror Malmquists	36
12.3 På och kring lägren	37
13. Drabbade av skjutfältet	38
14. Militären kommer och går...	39
15. Skjutfältet består...	40

2. Skillingaryd blir en militärort

Skillingaryds historia är även vägarnas, kungarnas och militärernas historia. Vid övernattnig väljer kungarna helst länsmans- och prästgårdar om inte någon kungsgård finns tillgänglig. I Skillingaryd eller trakten ikring som i Tofteryds prästgård väljer man härbärge, ofta på väg till krig i Skåne eller Danmark. Man färdas ofta just i denna trakten för här går vägar i nord-sydlig riktning. Småland är länge det sista landskapet ned till danskarna.

En gästgivarvärd i Småland. Akvarell av Fritz von Dardel, 1844. Utgivet 1978 till Nordiska museets utställning Resa i Sverige. Tryck: P v tr Sth 1978 offset. Obegagnat.

Gustaf Adolf vid Lützen. En del av kungens män kommer från Skillingaryd med omland. Förlag: Axel Stiberg & Co., Göteborg. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Göteborg 1902 (5 öre).

Tåget över Bält 1658. Det är belagt att Skillingaryd är övningsplats redan 1642 och troligen har delar av de svenska styrkorna vid slagen i Danmark övat i just Skillingaryd. Vid slaget 1658 finns på den vänstra flygeln Smålands ryttere. Tryck: Litografiskt. Ej frankerat omkring 1903.

Erik XIV. Som liten blir han hertig över Småland och Öland. Om Erik XIV farit genom Skillingaryd är inte känt men det är inte uteslutet. Tryck: Litografiskt. Stämpel: Stockholm 1904 (5 öre).

Jönköping år 1700. Jönköpings militära roll har försvagats efter freden i Roskilde 1658 men svenska militärer fortsätter att vapenövas. Jönköpings regemente är ett av de ursprungliga tjugo svenska infanteriregementen som nämns i 1634 års regeringsform. 1623 anses som startåret för detta regemente och övningarna hålls i främst Skillingaryd. Tryck: Ljustryck.

Magnus Stenbock – privatmålat vykort till minne av slaget vid Helsingborg då danskarna besegras. Magnus Stenbock är guvernören av Skåne och leder den svenska armén vid detta slag den 28 februari 1710. Svenska förstärkningar har anlänt via Skillingaryd som ligger vid "Skånska landsvägen". Tryck: Inget – handritat. Stämpel: Helsingborg 28 februari 1928 (10 öre).

2. Skillingaryd blir en militärort

Det tidigast kända kungamottagandet i Skillingaryd är Sten Sture den äldre som på sin dödsbädd 1503 förs från Värnamo till Jönköping. Enligt en utsago är det just i Skillingaryd som han dör. Carl XIV Johan passerar Skillingaryd den 5 augusti 1816 på väg mot Skåne. Prins Oscar är på genomresa den 20 december 1822 då han kommer från Tyskland. Drottning Eugenia passerar den 5 augusti 1827 på väg mot Ramlösa brunn. Hon intar middag i Skillingaryd – troligen på gästgivaregården. För att ta några exempel.

”Gästis” Skillingaryd. Till höger ser man militära byggnader som 18, 152 och 10 (barack) Gästis i Skillingaryd får stor betydelse för militären redan åren omkring 1700.

Förlag: Ekegrens Pappershandel (på Stationsgatan).
Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1902 (5 öre).

Skillingaryds Marknad. Skillingaryd får marknad 1842 och traditionen hålls vid liv. Förr är det en mötesplats, även militärer-lokalbefolkning emellan. Än i dag finns det en stark koppling då marknadsplatsen fram till 2024 oftast hålls på militärens Slätten och Miliseum har ibland också speciella aktiviteter för marknadsbesökare.

Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1907 (5 öre).

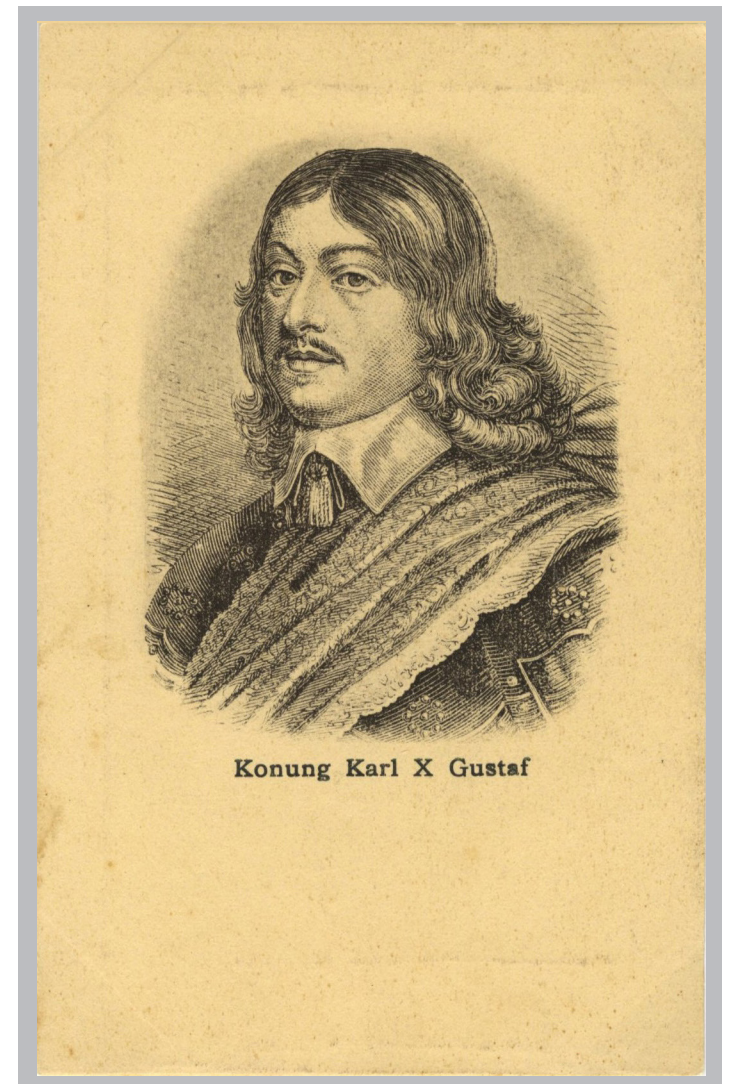

Gustav III:s kröning (1772). Gustav III passerar en gång Skillingaryd under resa söderut – normalt brukar han enligt muntlig tradition annars resa över Hook och Hörle.

Målning av C.G. Pilo. Tryck: A.B. Lagrelius & Westphal. Förlag: Nationalmuseum.
Tryck: Ljustryck. Obegagnat omkring 1920.

”Karl XII:s staty. Det är inte dokumenterat att Karl XII färdas genom Skillingaryd men i vilket fall som helst strider många från Skillingaryd och tusentals andra under kungens fältslag som exempelvis Poltava. Förlag: Okänt med ljustryck omkring 1904. Stämpel 1905 (5 öre).

Karl X är kung av Sverige 1654–1660. Större delen av sin regeringstid är han ledare av den svenska armén i Polen, Tyskland och Danmark. Det är inte belagt om kungen far genom Skillingaryd på sin väg till Tyskland eller om han färdas annan väg – kanske till sjöss.

Tryck: Ljustryck: Okänt förlag omkring 1910. Obegagnat.

Ljungberghs Skillingaryd. 1879 kommer järnvägen – till vänster med stationshus – och därmed expanderar Skillingaryd. Dess betydelse för militären ökar också.

Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1906 (5 öre).

3. Oscar II och kronprinsen

En kung sätter ordentligt avtryck i Skillingaryds militärhistoria och det är Oscar II. Han tas inte emot kungligt 1895 utan snarare furstligt. Det är ett firande och en sådan pompa och ståt att man nog har svårt att föreställa sig hur det var.

En del är förevisat av tidens fotografer och främst då Bror Malmquist, som kommer att bli Kunglig Hoffotograf.

Kungen har redan före besöket säkert en hel del kunskap om militärorten Skillingaryd, bland annat genom att hans fru, drottning Sofia, har Hooks Herrgård som sitt sommarresidens under ett par år.

Enligt paragraf 14 i 1809 års regeringsform, som är ikraft fram tills utgången av 1974, är kungen högste befälhavare för krigsmakten och Skillingaryd är en av de viktiga platserna i denna.

År 1921 gästar Gustav V Skillingaryd. Även han färdas vid detta tillfälle på järnvägen. Han tas emot av general Tingsten. Besöket synes ha passerat ganska obemärkt från befolkningens sida. Det är en dag på sensommaren med mycket dåligt väder.

Karl XVI Gustaf besöker Skillingaryd den 23 september 1976 och skriver då till sitt namn på Oscarsstenen. Han är även på skjutfältet den 20 november 2006.

Drottning Sofia. Drottningen har ett tag sitt sommarresidens på Hooks Herrgård.

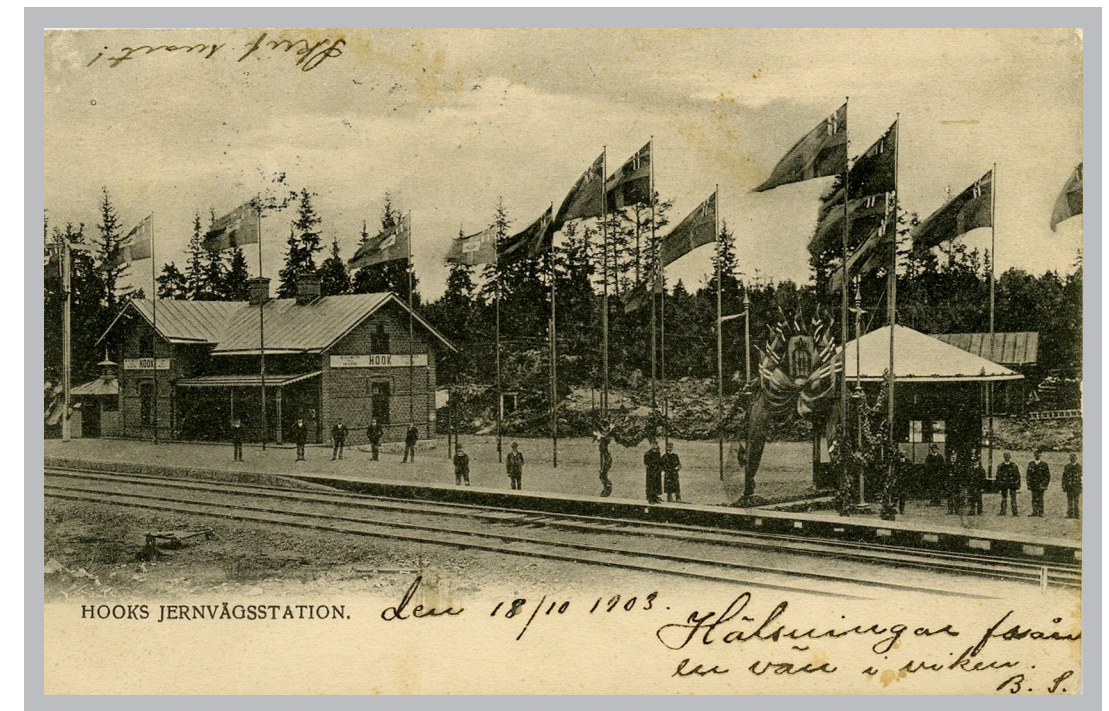
Foto: Florman. Tryck: Ljustryck 5273 Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm. Obegagnat omkring 1902.

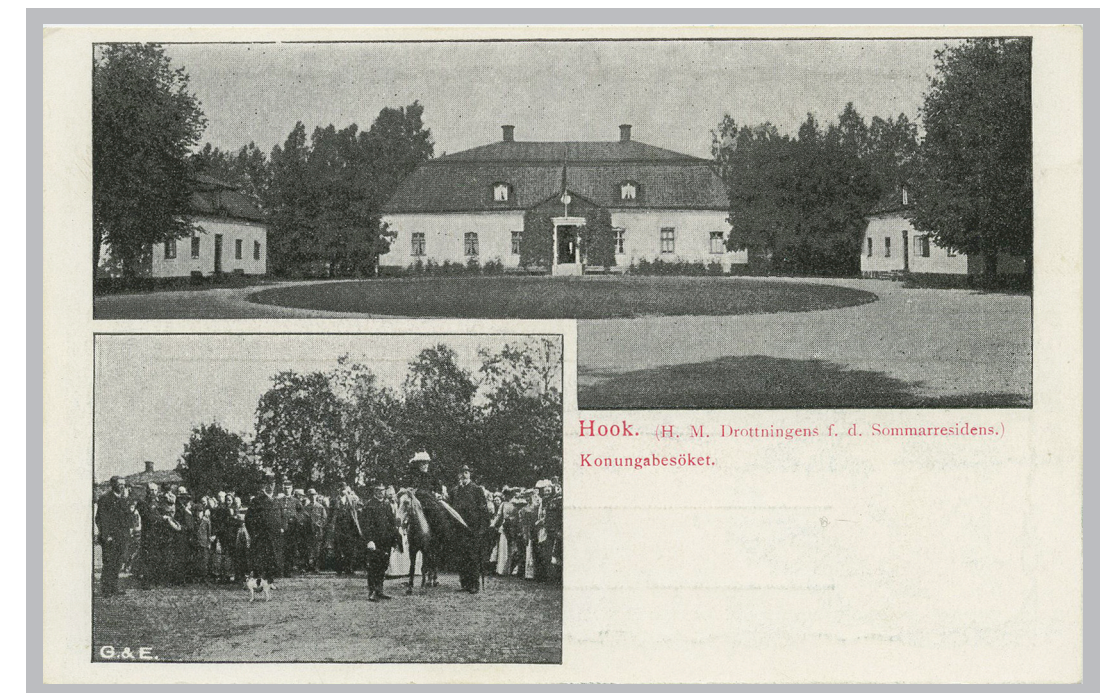
Minnesmärke på toppen af Taberg. Den 27 augusti 1895 inviger Oscar II monumentet i Taberg, blott 35 kilometer från Skillingaryd. Efteråt beger han sig till Skillingaryd för stora festligheter. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Borås 1903 (5 öre).

Kungabesöket i Skillingaryd 1895 (ej notering). Foto: Bror Malmquist 1895. Tryck: Äkta fotografi. Stämpel: PKXP nr 55 A – postkupéexpeditionen – 1902 (5 öre).

Hooks Jernvägsstation. En äreport är rest till Kungäpares besök 1895 eller 1896. Järnvägen Värnamo - Hok står klar 1880 och 1882 är den klar ända till Nässjö. Stationshuset i Hok byggs troligen i mitten av 1880-talet och får en andravåning 1919. 1991 rivs stationen. Hållplatsen finns numera några hundra meter in i samhället. Där finns inget stationshus men väl väntkur. Tryck: Ljustryck. Stämpel: PKXP No 55 A – postkupéexpeditionen på Halmstad - Nässjö 1903 (5 öre). 55 är numreringen för just HNJ, Halmstad-Nässjö Järnväg.

Hook. (H. M. Drottningens f.d. Sommarresidens) Konungabesöket. Att en kung kommer på besök är än i dag en stor upplevelse och det är vida större för drygt 100 år sedan. Hooks Herrgård är belagt sedan 1300-talet och bland de mest uppmärksammade besöken sker 1895–1896 när drottning Sofia har Hook som sitt sommarresidens. Detta vykort gavs troligen inte ut just de här åren utan sannolikt först omkring år 1900. Tryck: G & E. Litografiskt. Obegagnat, fotograferat 1895 eller 1896.

3. Oscar II och kronprinsen

Oscarsstenen på Västra Lägret är länge ett av Skillingaryds viktigare turistmål men drygt 125 år efter dess tillkomst är det få som stannar till. Kanske det kan bli fler framöver då parken ska återskapas.

Oscarsstenen är annars länge ett flitigt vykortsmotiv med till en början enkla kopieringar via handkolorerade kort till trycka färgkort. Det finns inga kända vykort på Oscarsstenen efter 1970.

Gustav VI Adolf gästar Skillingaryd under sin kronprinstid. Detta besök gäller i första hand en militär övning, men besöket varar i flera dagar och eftermiddagarna ägnar han åt att cykla omkring och bli bekant med bygden och folket. Det är på högsommaren 1918.

Kronprinsbesök 1918 (ej angivet på kortet). På kortet berättas att Kronprinsen precis anlänt till Skillingaryd och kortet är taget från stationshuset ut mot äreporten på Stationsgatan. Foto: Okänd. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1918 (7 öre).

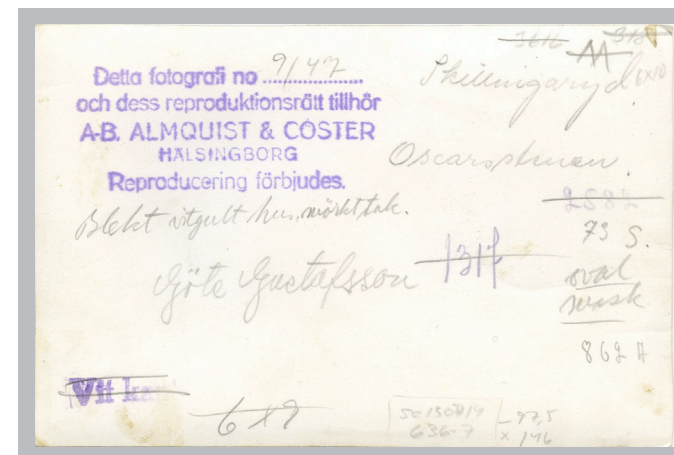

Skillingaryd. Oscarsstenen.
Äkta fotografi. Foto & Ensamrätt: A/B Almquist & Cöster, Hälsingborg.

Skillingaryd. Oscarsstenen.
Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Foto: A/B Almquist & Cöster, Hälsingborg, Nr 839/54 (54 står för 1954). Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1955 (20 öre).

Till vänster en vykortsförlaga och nedan en skannad förminskning av förlagens baksida. Genom att studera vykortsförlagor kan man få en god inblick i när ett kort är framtaget – som här noteringen 9/47 – med sannolikhet 1947. Det står ibland hur många vykort som levererats och lite annat som verkliga färger på hus och tak, delar som blivit retuscherade med mera.

Oscarsstenen i Skillingaryd (ej angivet). Detta är det enda kända kortet på stenen taget mot väster. Foto: Troligen Bror Malmqvist. Äkta foto. Stämpel: PKXP No 55 A – postkupéexpeditionen Halmstad-Nässjö – 1902 (5 öre).

Skillingaryd. Oscarsstenen.
Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Foto: A/B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Handkolorerat. Tryck: Offset. Stämpel: Skillingaryd 1959 (5 + 5 + 10 öre).

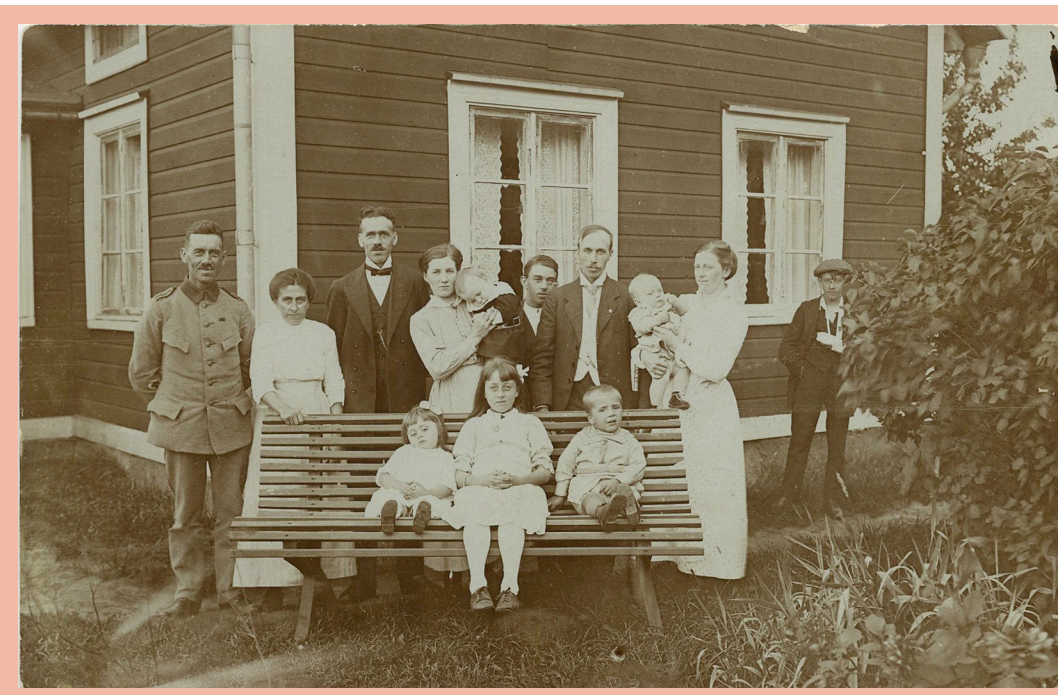
4. Militärens influenser på Skillingaryd

Militärens närvaro i Skillingaryd har satt en stor prägel på samhällsbilden. I dag är den militära närvaron inte lika påtaglig men ingen kan undgå att se att Skillingaryd än i dag har militära influenser. Med anledning av beslut under 2022 om att satsa mer på det svenska försvaret har närvaron börjat öka.

Förr ordnades exempelvis midsommarfester och militärerna roade sig gärna med samhällets kvinnor. Den så kallade storsöndagen var en stor händelse. 1995 återupptogs den efter 59 år i vila. Det var en form av regementets dag. Den fortsatte att firas med den militärhistoriska föreningen som arrangör och framför allt militärens frivilligorganisationer visade då upp sig. Numera är det andra aktiviteter med nya militärmuseet Miliseum som huvudansvarig.

Militärens prägel på Skillingaryd har bland annat tagit sig uttryck i namn som Artillerigatan, Infanterigatan, Slätten, Heden och Oscar. Sedan finns det ute på skjutfältet mängder av namn med militär anknytning. I Skillingaryds vapen finns till och med två kanoner, vilket understryker militärens betydelse. Vapnet finns på sidan 1.

Måns, Puma di Walparaiso. Puman Måns blir en "världssensation" 1913–1914. Det är några officerare som kommer på idén att från Skansen i Stockholm köpa en puma eller så kallat Sydamerikanskt lejon och för detta ändamål bildas 1913 ett aktiebolag. En aktie kostar fem kronor. Puman hamnar på militärförläggningen i Skillingaryd. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1913 (5 öre).

Kaffegatan i Skillingaryd (ej noterat). I Skillingaryd finns en gata som heter Kaffegatan och den ligger alldeles norr om Västra Lägret. På bilden är det familjen Blansch som är samlad. Längst till höger står Gunnar Blansch som blivit biten av puman Måns. Gunnar har en skada men detta är inte från puman utan från en senare händelse. Obegagnat kring 1917. Äkta fotografi.

Skillingaryd. Huvudled nr. 1. På huset till vänster står det Restaurang Heden och det syftar på militärens hed alldeles på andra sidan vägen. Heden används numera inte som namn på området utan det är Slätten som gäller. Vissa hus och gator med mera i Skillingaryd har uppkallats efter militären eller kungar. Foto & Ensamrätt: A B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Nr 842/54 där 54 står för 1954. Förlag: Göte Gustafsson, Pappershandel, Skillingaryd. Stämpel: Skillingaryd 1957 (20 öre). Tryck: Äkta fotografi.

Gunnar Blansch. Gunnar från Skillingaryd blir biten av puman Måns 1914. Då är han 13 år. Gunnars far jobbar då för övrigt vid militärförläggningen. Gunnar gör dock inte sin militärtjänst på hemmaplan utan i Stockholm och bilden kan vara tagen där omkring 1922. Uniformen är modell 10. Obegagnat. Äkta fotografi.

Skillingaryd. Artillerigatan. Det här gatan har länge det officiella namnet Tofterydsvägen men får på 1990-talet namnet Kaffegatan. Orsaken är enkel: Det är i många år kaffedoft överallt. Var och varannan familj öppnar upp portarna när det är militärer i Skillingaryd. Även i Soldathemmet är det kaffeserering och det är ett tag inrymt i tornhuset längst bort på gatan, huset ovanför häst och vagn. Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1920.

4. Militärens influenser på Skillingaryd

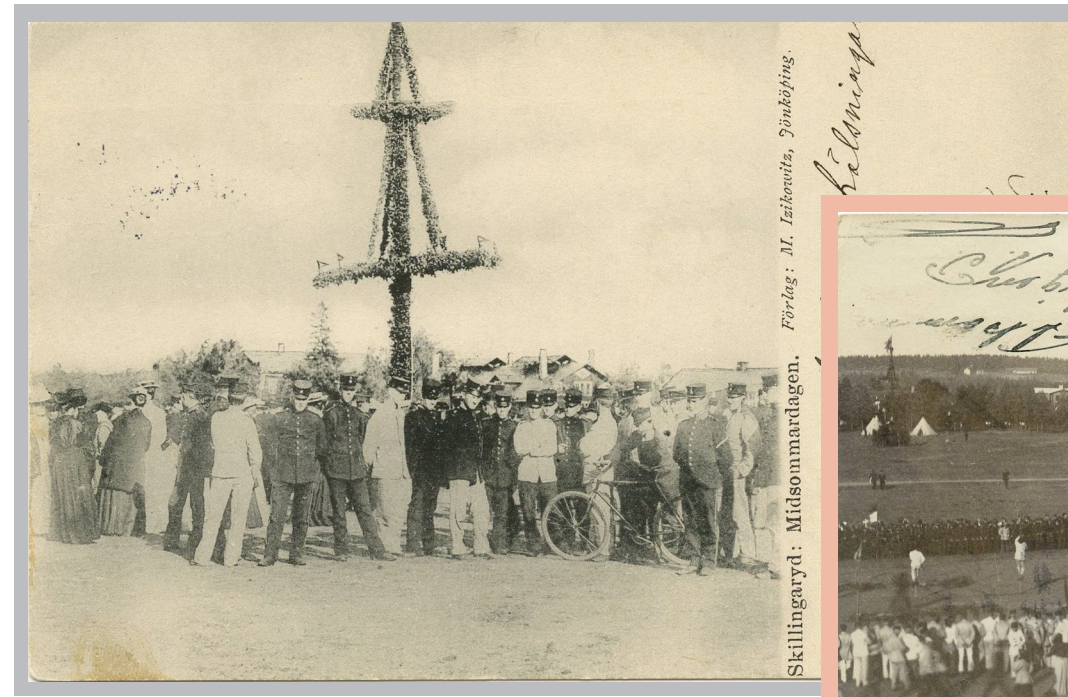

Skillingaryd. Militärer och ortsbefolkning vid midsommarstången på Slätten framför officersmässen på Västra Lägre.

Foto: Bror Malmqvist, från hans balkong. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1901 (5 öre).

Skål! (ej tryckt notering). Här är det 19 underofficerare – fanjunkare och sergeanter – som skålar, kanske på baksidan av den byggnad där det i många år är militärmuseum och senare butiken Tina & Översten, som dock läggs ned 2022. Det är byggnad 152, musikkasernen. Men det finns lite som talar emot då huset inte lär ha varit rödfärgat vid den här tiden. Det kan i stället ha varit en liknande byggnad som stod ganska nära. Stämpel: Skillingaryd 1903 (5 öre).

Skillingaryd: Midsommardagen. Militärer och ortsbefolkning mitt på Slätten med militära byggnader i bakgrunden. Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1905 (5 öre).

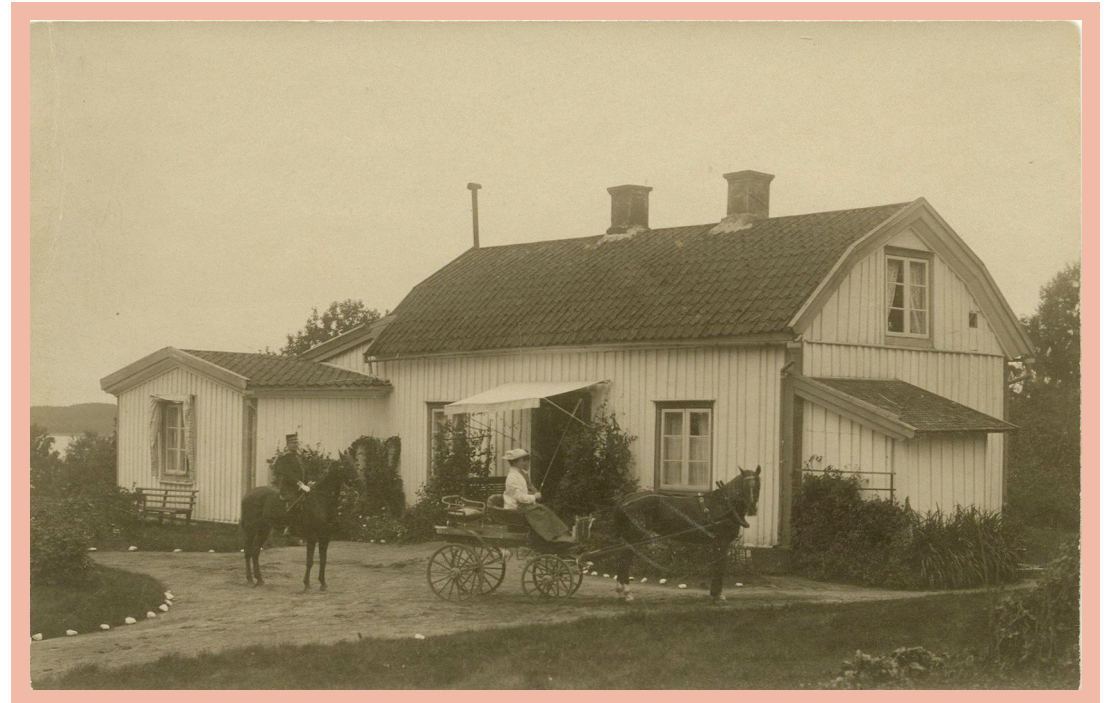
Militärer i uniform modell 10 (ej noterat). Det är oklart var denna bild är tagen men då det är många civilister i bakgrunden är det en gissning att det handlar om Skillingaryds marknad. Obegagnat men notering med bläck: Skillingaryd 1932. Äkta fotografi.

Kapplöpning på Slätten (ej tryckt notering). Slätten är i flera hundra år en samlingsplats för ortsbefolkning och militärer, ibland tillsammans som vid denna ”kapplöpning” där det verkar vara en rad aktiviteter. Baracken i mitten på kortet är nummer 104. Tälten till väster står framför officersmässen hus 146.

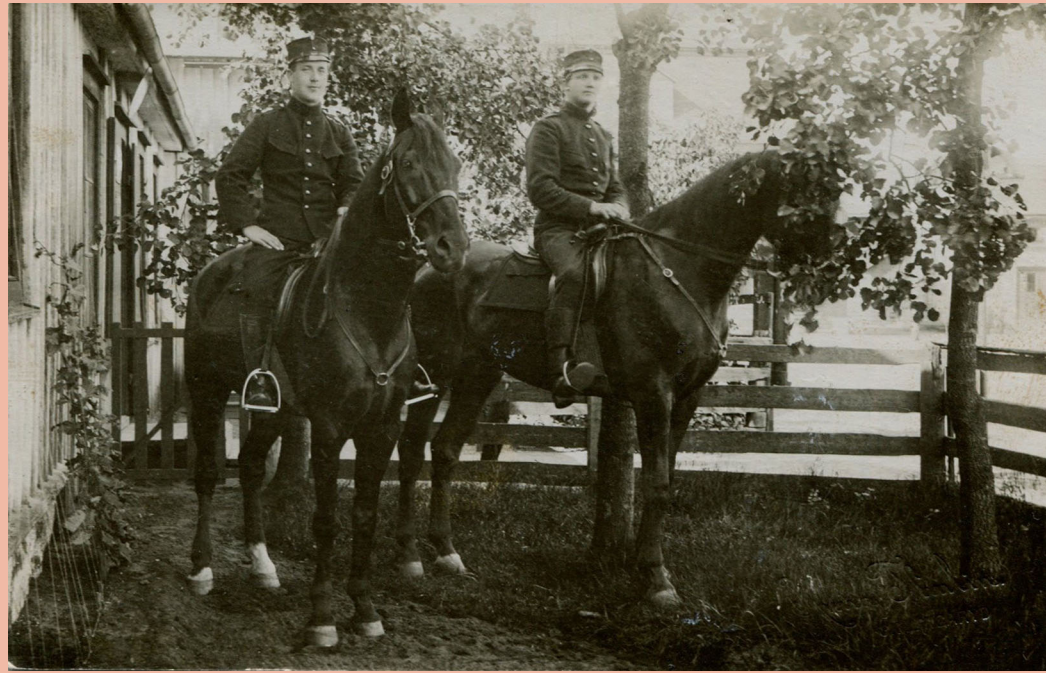
Foto: Bror Malmqvist – fotograferat från hans balkong i tornhuset mitt emot Slätten.

Tryck: Ljustryck. Stämpel: 1901 (frimärket borttaget).

Seth och Ebba Gyllensvärd på sommarnöjet Charlottenborg nära Skillingaryd. 1910 (notering med bläck, i övrigt ingen information). Seth (1856–1945) blir sedermera överstelöjtnant. Hembygdsforskaren Joel Andersson i Tofteryd berättar i en intervju för utställaren år 1994: – Det var vanligt att officerarna på sommaren tog med sig familjen till Skillingaryd. Ofta bodde de i samhället hos människor som hyrde ut sitt och själva flyttade in i uthuset. En del bodde också på landet, som tydligen familjen Gyllensvärd gjorde. Obegagnat. Äkta fotografi.

4. Militärens influenser på Skillingaryd

Två artillerister till häst. Det är nog mer sällsynt att man kan se hästar i en trädgård i samhället men här är man hos Anna Thulin, som är verksam som fotograf i Skillingaryd 1916–1917. Äkta fotografi. Ofrankerat.

Sju kvinnor intill militärens område. Det är ingen kvinnlig värnplikt på den här tiden men kvinnor har utan tvekan ett stort intresse för militärerna. I bakgrunden ser man arrestlokalen, vilken senare flyttas in i samhället, till "Kurragatan". Senare flyttas den ett par mil västerut till Berghem. De sju damerna är från vänster Agnes Engvall, Viktoria Högberg, Margit Engvall – liggande – Lilly Karlsson, Valborg Andersson, Lisa Pettersson och Ebba Pettersson-Fredriksson. Förlag: Inget. Äkta fotografi. Skrivet omkring 1910.

Storsöndag på Slätten. Ända fram till och med 1936 arrangeras så kallade storsöndagar som på andra håll kallas regementets dag. Då uppvaktas många av samhällets kvinnor av militärer. Huset i mitten finns kvar än i dag på Stationsgatan och här finns bland annat konditori. Foto: Okänd tidigast 1907 och senast 1918 – troligen kring 1910. Äkta fotografi.

Stationsgatan i Skillingaryd omkring 1916. Man ser en likvagn, ett stort antal militärer och civilbefolkning samt en musikkår som är från Jönköpings regemente. Fotograf: Okänd. Äkta fotografi.

Musikkåren Lyran. Denna orkester i Skillingaryd får sig en rejäl skjuts framåt tack vare militären. Man spelar väldigt ofta på militärens mässverandor och även i övriga sammanhang, ibland även tillsammans med militära orkestrar. Foto: Bror Malmquist. Ofrankerat omkring 1910. Äkta fotografi.

Damer vid fest (ej tryckt notering). De står framför officersmässen på Västra Lägret, hus 146. Militären fröjd sig gärna med ortens damer. Sannolikt är det en militär som skriver då han skickar kortet till en löjtnant i Notviken. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1902 (5 öre).

5. Västra Lägret

5.1 Slätten

Den 8 augusti 1777 bestäms i ett kungligt brev att Jönköpings regemente ska vapenöva i Skillingaryd även om här har varit övningar långt före dess.

Ett markområde om 40 tunnland 2,7 kappland upplåts av Skillingaryds bönder mot att jordägarna tillsammans med gästgivarna i Klevshult och Värnamo får ensamrätt till dricka- och brännvinsförsäljningen “som manskapet under kamperingen kunde behöva”. Enligt en annan källa är området 26 tunnland och 28 kappland, tillsammans cirka 13 hektar.

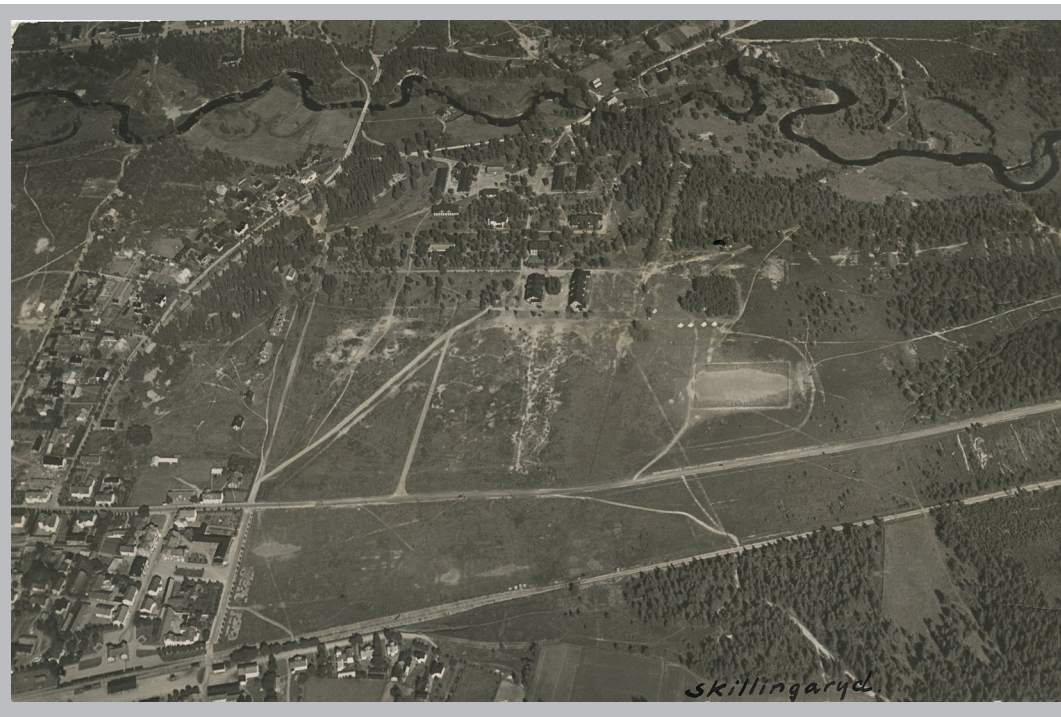
1860 köper kronan exercisplatsen i kanten av Slätten i Skillingaryd. Nya markförvärv sker 1873, 1879, 1887 och 1889. Detta senare år är övningsfältet 1.300 meter långt och 775 meter brett. Det är beläget på Slätten, nära den övriga bebyggelsen i Skillingaryd.

På Slätten har man exercerat år efter år och även om det beskrivits av bebyggelse från 1940-talet och framåt är mer än halva Slätten orörd. Den största delen av kvarvarande Slätten är kulturmärkt och inga nybyggen är tillåtna. Vid förändringar krävs speciella tillstånd.

Skillingaryds Exercis- och Lägerplats. Barackerna till vänster är nummer 10 och 11, Norra respektive Nya baracken. Notera: Kortet till höger är en fortsättning av detta, troligen fotograferat samma dag.

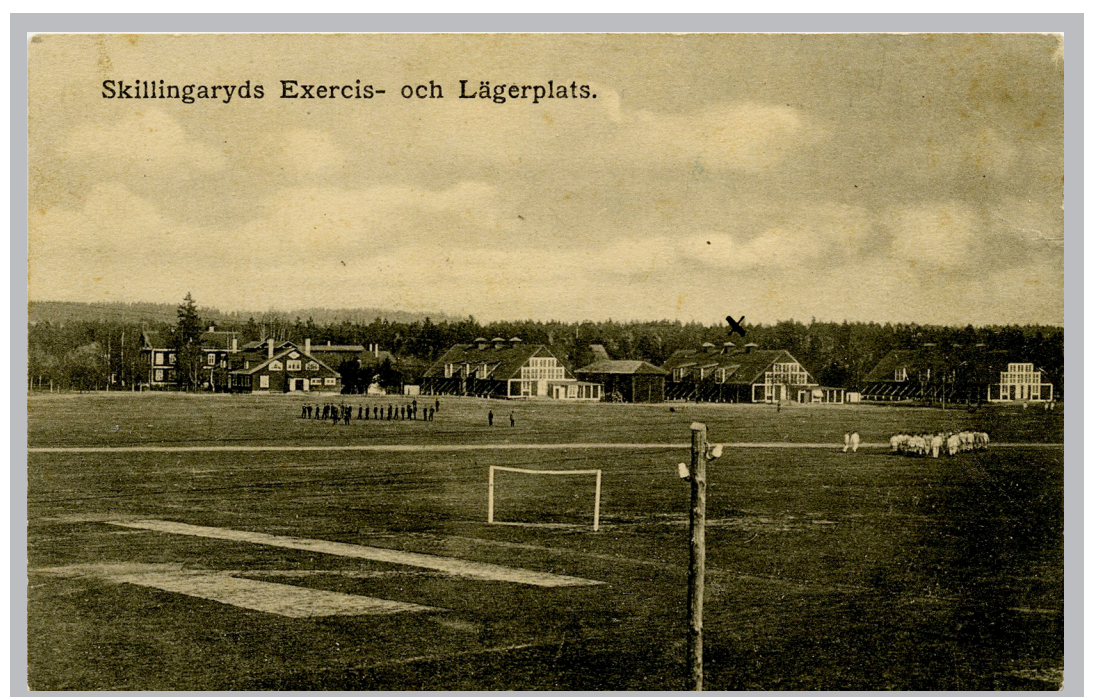
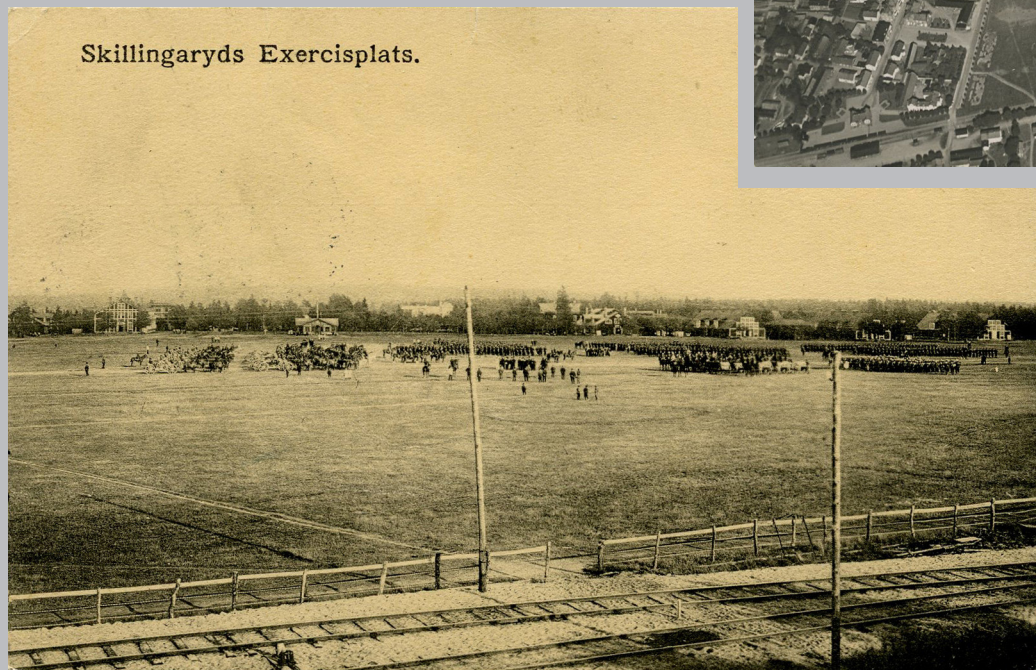
Foto: Bror Malmquist nummer 1831. Tryck: Ljustryck. Ofrankerat omkring 1910.

Skillingaryd (handskrivet). Ett tidigt flygfoto åren kring 1930. Foto: Okänt. Tryck: Okänt, kartongpapper. Obegagnat.

Skillingaryds Exercisplats. Foto från Bror Malmqvists tornhus på Södra Järnvägs-gatan, alldeles invid Slätten. På detta kort ser man faktiskt alla de sex barackerna som ligger i en rad varav två är kvar i dag. Det är nummer tre och fyra från vänster till höger. På kortet är det en samövning A 6 - I 12 emellan.

Foto: Bror Malmqvist nr 1839. Foto: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1914 (5 öre).

Skillingaryds Exercis- och Lägerplats. Barackerna som syns är först Södra baracken 104 och Lägerhyddan 143 som båda finns kvar än i dag samt de försvunna 15 Mellersta lägerhyddan och 16 Gymnastiklägerhyddan.

Franske kulturpersonligheten Alexander Daumont är på Sverigeresa 1830. Han blir fulltaligt betagen av Skillingaryds läger om vilket han beskriver i dagboken: På föga avstånd från Skillingaryds gästgivaregård överraskades jag genom åsynen av ett läger – ett helt svenskt regemente under vapen i sina blågula dräkter. Denna hastiga övergång från det djupaste lugn till vapenbuller förorsakade en magisk verkan, Betagen av denna syn skyndade jag ut ur vagnen för att en längre stund betrakta skådespelet. Lägret var uppfört på en hed, omgiven av en tät tallskog. Anblicken därav var beundransvärd.

Foto: Bror Malmquist nummer 1830. Ljustryck. Obegagnat omkring 1910. Bror Malmquist tar flera av bilderna från sin balkong på tornhuset alldeles väster om järnvägen. Han har utsikt rakt österut mot Slätten.

Högvakten Skillingaryd. Tälten står precis framför Mässen – byggnad 146.

Alexander Daumont är på Sverigeresa 1830 och skriver: Regimentet hade en stram hållning och visade en stor noggrannhet vid utförandet av sina rörelser. Uniformen var av mörkblått kläde med röd uppslagen krage, blå byxor med röd revär, preussiskt schakå, försedd med pompong och fjärderplym. Förlag: Okänt omkring 1900. Äkta fotografi.

Stämpel: PKXP No 55 B – postkupéexpeditionen på linjen Halmstad-Nässjö 1901 (5 öre).

5.2 Idrott

Idrott har ”alltid” funnits på Slätten med Västra Lägret. I dag finns det en träningsplan för fotboll på Slätten och tidigare fanns här ishockey. Handboll och gymnastik har främst förekommit i Lägerhyddan. Under många år från 1990-talet fram till de senaste åren har deltagarna i Skillingaryds sommarishockeyskola bott här och haft olika idrottsaktiviteter.

Här är inte bara idrott utan också mycket motion. Dagligen vistas här åtskilliga; ensamma eller tillsammans. Eller kanske med hunden. Cyklar, går, joggar eller springer. Eller kanske man tar en sväng med bilen.

Handboll i Lägerhyddan (ingen notering på kortet).
Okänd fotograf omkring 1938. Obegagnat. Foto i samband med en handbollsmatch i Lägerhyddan. Kortet har tillhört Stig Eriksson som var tränare i Skillingaryds IS. Äkta fotografi. Obegagnat.

Handboll i Lägerhyddan (ingen notering på kortet). Byggnad 143.
Okänd fotograf omkring 1938. Äkta fotografi. Obegagnat.
Foto i samband med en handbollsmatch i Lägerhyddan, troligen i slutet av 1930-talet. Kortet har tillhört Seth Lindgren, Skillingarydsbo som möjligen kan vara med på kortet eller är det kanske någon av hans många bröder. Seth är för övrigt uppvuxen där det senare blir skjutfältsmark.

Prisutdelning i samband med handboll i Lägerhyddan (ingen notering på kortet).
Okänd fotograf omkring 1938. Äkta fotografi. Obegagnat.

Idrott på Slätten (ingen notering på korten).
Okänd fotograf 1911 eller något år senare. Båda korten är ofrånkerade. På de något medfarna drygt 100-åriga vykortet kan man notera att idrott var populärt redan då. Friidrotten fick en framgångsvåg i samband med Olympiska Spelen i Stockholm 1912.

På kortet med höjdhopp skymtar järnvägen och det är taget lite åt sydväst. Platsen kan vara ungefär där vårdcentralen byggdes 1989.

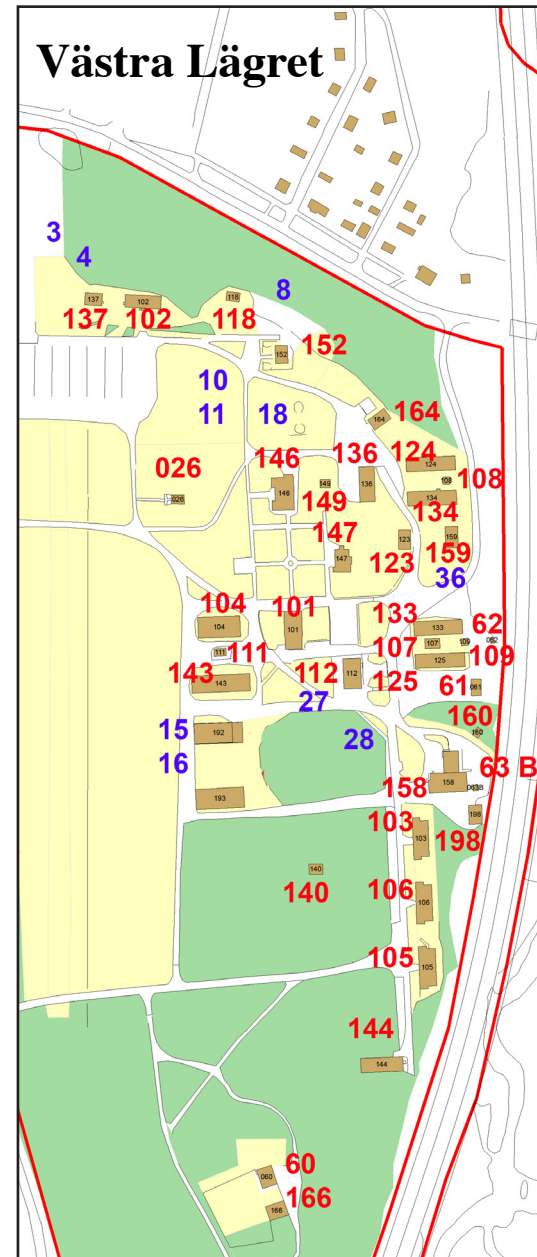
Kortet med stavhopp är från ungefär samma plats men i stället åt väster. Huset mitt vid staven är fotograf Bror Malmquists tornhus på Södra Järnvägsatan 6. Huset näst längst till höger vid Källeliden byggdes 1911. Äkta fotografi. Kortet är obegagnat.

Skillingaryd. Ishockeybanan. Isbanan byggs på militärens mark vid Västra Lägret i slutet av 1948 men flyttas 1964 norrut in i samhället till Movalla. Foto: Bertil Pettersson (ej noterat på kortet). Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Obegagnat. Tryck: Äkta fotografi.

5.3 Byggnader

Sammanlagt finns 39 kvarvarande byggnader av stort kulturhistoriskt värde i de två områdena; 22 på Västra Lägret och 17 på Östra Lägret. Andra har flyttats, rivits eller förstörts vid bränder.

Försvunna hus

- 3. Soldathemmet
- 4. Vagnboden
- 8. Regementspastorns stuga
- 10. Norra baracken
- 11. Nya baracken
- 15. Mellersta lägerhyddan
- 16. Gymnastiklägerhyddan
- 18. Underofficersmässen (cirka 1900)
- 27. Stambaracken
- 28. Skogshotellet
- 36. Handelsboden

Bestående hus

- 26. Vaktbyggnad (1905)
- 60. Garage
- 61. Garage
- 62. Proviantbod (108)
- 63 B. Förråd
- 101. Expeditionen/sjukhus (1863)
- 102. Intendenturförråd (1876)
- 103. Barack (1942–1943)
- 104. Barack 104 (1886)
- 105. Kompanikasern (1954)
- 106. Barack (1942–1943)
- 107. Kokhus (1880)

- 109. Proviantbod (1880)
- 111. Tvätthus/avtråde (1886)
- 112. Garage (1947 cirka)
- 118. Intendentbostad (1865)
- 123. Proviantförråd (1889)
- 124–125. Mathall (1890)
- 133–134. Mathall (1892)
- 136. Beklädnadsförråd (1897)
- 137. Gevärsförråd (1873)
- 140. Ammunitionsförråd (1898)
- 143. Lägerhyddan (1903)
- 144. Militärsjukstuga
- 146. Officersmäss (1832 cirka)
- 147. Officerspaviljong (1879)

- 149. Matkällare (1905)
- 152. Musikkasern (1880)
- 158. Matsal
- 159. Stall (1898)
- 160. Garage/förråd
- 164. Tvättanläggning/förråd
- 166. Garage/förråd
- 198. Förråd

5.3.1 Vaktlokalen – byggnad 26

Vaktlokalen i sin klargula färg – byggnad 26 – mitt framför de två stora officersbyggnaderna syns nog mest av allt på Slätten. Det är en byggnad som andas historia.

Byggnaden uppförs 1905 som vaktlokal och har egentligen inte haft någon annan officiell funktion. När regementet flyttar till Jönköping 1914 flyttas också vaktlokalen men inte dit utan till Östra Lägret. Året för flytten är 1916. Där får den vara kvar till 1989 då den rullas tillbaka till sin ursprungliga plats. Det sker tack vare en stor insats av hemvärnsmän från orten.

Skillingaryd. Regementets högvakt. Intill ses Nya baracken - nummer 11.

1993 är vaktlokalen plats för utställningen I gevär och året därpå hemvist för den hela nya militärhistoriska föreningen, som senare flyttar ett par hundra meter till en annan byggnad – hus 152. Sedan dess har vaktlokalen stått tämligen öde förutom vid någon mindre utställning som exempelvis vid Skillingaryds marknad. Numera är den utlånad som förråd till personer som skickar olika förnödenheter till Litauen.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit. A -B. Arr. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1906 (5 öre).

Västra Lägret med numrering och i vissa fall byggår.

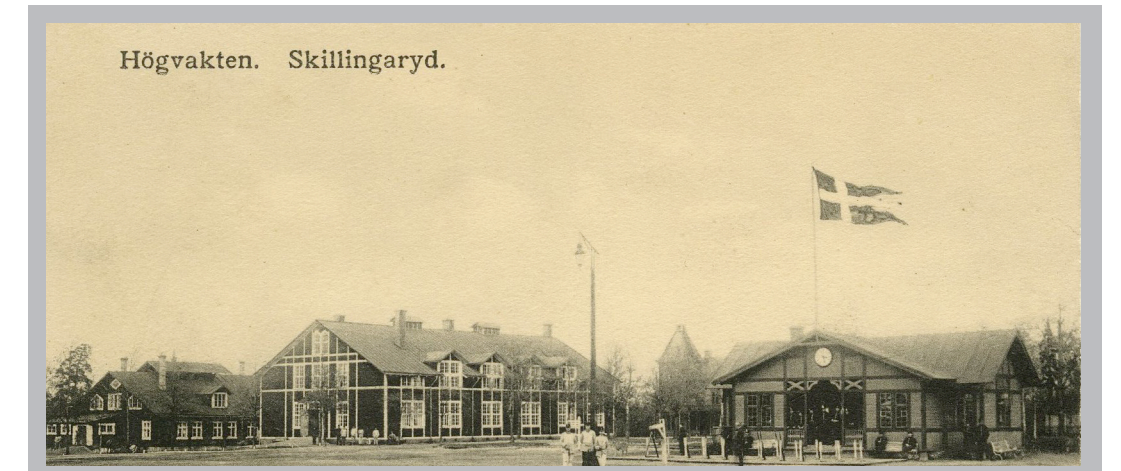
Skillingaryd (ej noterat).

Förlag: Okänt. Text på kortet – för hand: Skill. d. 8 aug. 1913. Äkta fotografi. Ofrankerat.

Skillingaryd. Lägervakten. Övriga hus är Nya baracken (11), Underofficersbyggnaden (18) och Officersmässen (146). Förlag: David Aronsson, Skillingaryd.

Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1914 (5 öre). Överdelen med himmel är gömd under bladet.

Högvakten. Skillingaryd. Barackerna intill är nummer 10 Norra baracken och 11 Nya baracken. Tornhuset som skymtar alldeles intill vaktlokalen är hus nr 18 – Underofficersbyggnaden vars öde är okänt. Byggnaden försvinner någon gång på 1910-talet.

Foto Bror Malmqvist nummer 1836 omkring 1910. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1912 (5 öre). Underdelen av vykortet med tom yta är gömd under bladet.

5.3 Byggnader

5.3.2 Officersbyggnader

Från första början finns inga fasta byggnader vid militära samlingar i Skillingaryd. Det är tält som gäller men de högre befälen kan med tiden ges möjlighet att hyra in sig hos ortsbefolkningen.

1837 eller kanske något år före uppförs vid nuvarande torget i Skillingaryd en officersbyggnad (hus 146) som inrymmer regementsexpedition. Ett hus i närheten används som sjukstuga.

1853 flyttas den stora byggnaden (hus 146) till lägret och har allt sedan dess varit officerspaviljong, i dagligt tal Mässen. Den anses av många vara den förnämsta byggnaden på hela lägret.

Skillingaryd. Mässen (hus 146) på ett tidigt kort kring sekelskiftet 1900.

Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1901. (5 öre).

Torget. Skillingaryd. Officersmässen låg tidigare vid torget men flyttas 1853 några 100 meter österut och byggs till med två flyglar.

Ljustryck. Stämpel: PKXP No 55 A – postkupéexpeditionen på Halmstad - Nässjö 1902 (5 öre).

Skillingaryd. Officerspaviljongen. Detta är mässen (hus 146) men vad man kallar husen varierar från tid till tid.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit. A. -B. Arr. Stämpel: Skillingaryd 1907 (5 öre).

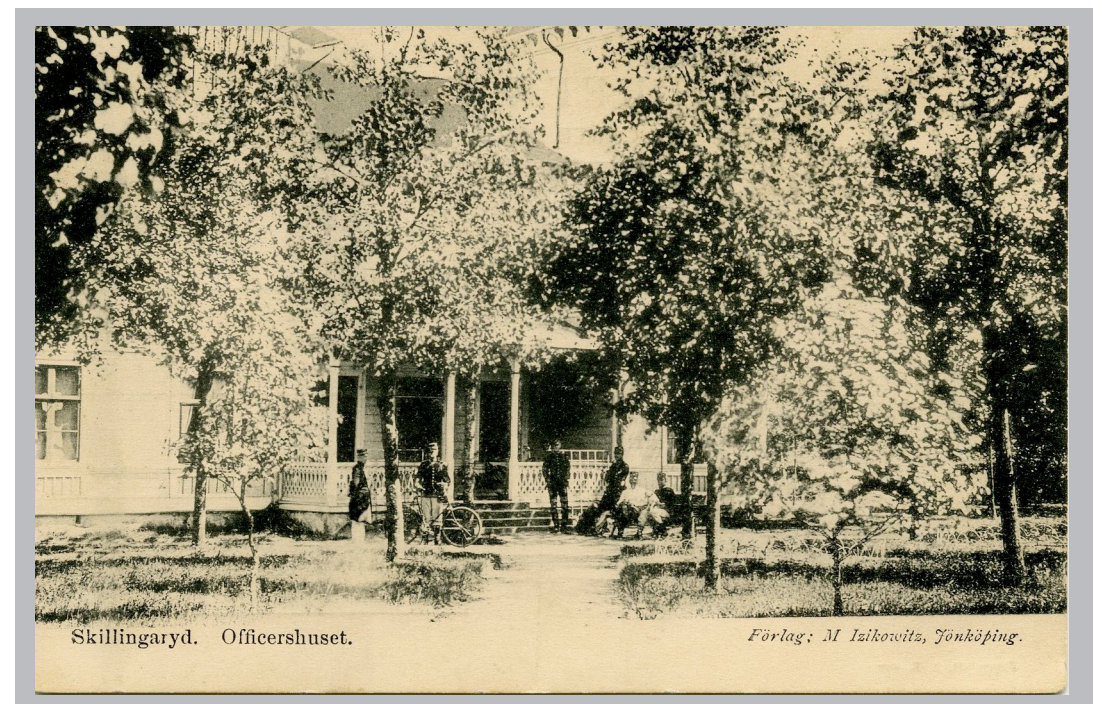

Skillingaryd. Underofficersmässen. Huset (18) byggs omkring år 1900. Det ligger strax norr om mässen (146). Huset försvinner troligen omkring 1920 men det är oklart hur det går till. Före dess finns här en byggnad som flyttas till Jönköping där den än i dag är privatbostad.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Tryck: Jkpgs Lit. A. -B. Arr. Ljustryck.

Stämpel PKXP No 55 B 1911 – stämpel i postkupén Halmstad - Nässjö (5 öre).

Skillingaryd. Officershuset. Detta är hus 147.

1879 uppförs strax intill paviljongen (hus 18), Nya officersbyggnaden, vilken dock inte finns kvar i dag. Det gör däremot Officershuset (hus 147) som ligger alldeles söder om Mässen.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Tryck: Jkpgs Lit. A. -B. Arr. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd cirka 1905 – svärtytt årtal (5 öre).

5.3 Byggnader

5.3.3 Baracker med mera

Under perioden 1885 till 1905 uppförs sex baracker och lägerhyddor, varav två är bevarade. Mathallar med kokhus och proviantbodar ersätter under samma period den tidigare utspisningen i det fria. Alla dessa byggnader är bevarade, med undantag för ett kokhus.

En rad andra byggnader har senare tillkommit.

Äldst av alla byggnader – Mässen undantagen – torde vara det som i dag är expedition för lägret, sjukhuset som byggs 1862–1863.

Här interneras under ett drygt år under första världskrigets slutskede ett stort antal tyska soldater.

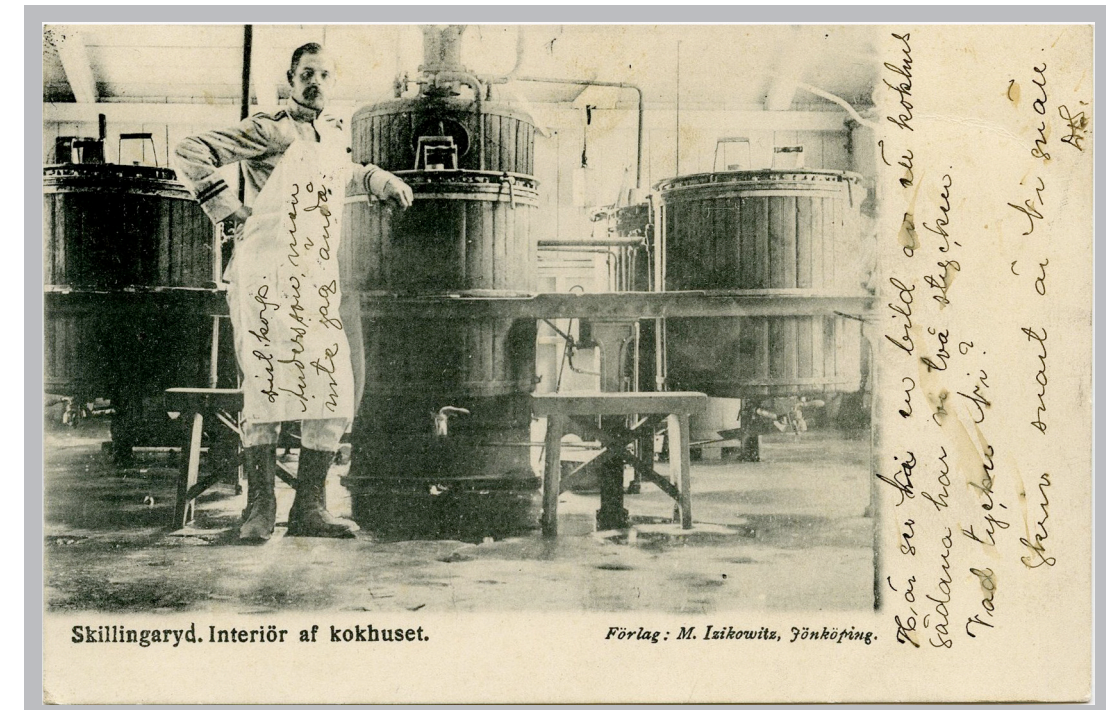
Långt ifrån alla byggnader är kända på vykort men det planeras för en mer omfattande vykortsproduktion av dagens alla 40-talet byggnadsminnesförklarade hus.

Skillingaryd. Kokhuset. Hus 107. Detta är det ena av två kokhus, troligen det som numera ingår i Miliseum.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs. Lit. A. B. Arr. Ljustryck.

Upplaga: 500 enligt en notering med blyerts på baksidan gjord av Markus Izikowitz. Det berättar en av hans döttrar för utställaren någon gång i mitten av 1990-talet. Obegagnat omkring 1906.

Skillingaryd. Interiör af kokhuset. Hus 107. Detta är troligen det kokhus om nu ingår i Miliseum.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1910 (5 öre).

Volontär-Hotellet, Skillingaryd.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Skillingaryd. Volontär-Hotellet, Skillingaryd. Hus 28. Det kallas även Södra Marketenteriet. Huset finns kvar till omkring 1910. Det är samma byggnad som kortet till vänster.

Kärt barn har många namn.

Det är länge oklart exakt var detta hus låg men utställaren här lyckas på 1990-talet hitta delar av husgrunden och kan slå fast att det låg lite nordost om nuvarande matsalen.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Ljustryck omkring 1903. Stämpel: Skillingaryd 1903 (5 öre).

Skillingaryd. Läsesalarne.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Skillingaryd. Läsesalarne. Hus 28. Samma hus på vykortet intill.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Ljustryck omkring 1903.

Stämpel: PKXP No 55 A – postkupéexpeditionen på tåget Halmstad - Nässjö 1905 (5 öre).

Skillingaryd. Regementets sjukhus. Hus 101.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Skillingaryd. Regementets sjukhus. Hus 101.

Denna byggnad uppförs 1862–1863 och är numera expedition för Skillingaryds Läger.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs. Lit. A. B. Arr. Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd 1906 (5 öre).

5.3 Byggnader

5.3.3 Baracker med mera

Förutom de kulturminnesmärkta byggnaderna vid Skillingaryds Läger har det funnits andra som av olika orsaker försvunnit. Ett par baracker har flyttats till Karlskrona och någon har brunnit. Vissa andra byggnader har också flyttats. För några av dem är det inte klart vad som hänt.

En av de mest populära byggnaderna är av någon orsak inte kvar. Det gäller Handelsboden (hus 36).

Markus Izikowitz (1864–1942) har affär i Jönköping men sommartid är han ofta i Skillingaryd där familjen hyr ett hus på nuvarande Kafegatan. Han driver också denna handelsbod på Västra Lägret. Han tar fram många vykort under sina år i Skillingaryd.

Lägerhyddan (hus 143) som byggs 1903 är kanske den mest klassiska byggnaden. Här tränar exempelvis Rune Gustafsson från Värnamo löpning inför EM på 800 meter 1946. Han tar för övrigt guld vid detta EM i Oslo. Här anordnas boxningsgalor, det är under några år handboll i näst högsta serien och danspalats. För att nämna något.

Skillingaryd. Handelsboden. Hus 36. Detta hus är numera rivet. Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs. Lit. A. B. Arr. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1907 (5 öre).

Kungl. Karlskrona gren. regtes III bataljon. De två baracker som 1914–1915 flyttas från Skillingaryd till Karlskrona. Förlag: Kungl. Karlskrona grenadjärregementes Manskapsmäss. Obegagnat omkring 1916. Tryck: Ljustryck i Tyskland.

Skillingaryd. Lägerhyddor. Hus 104, 143, 15 och 16.

Foto: Bror Malmqvist nr 1808. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1912 (5 öre). Den tomma överdelen (himmel) är gömd för att ge plats för fler kort på sidan.

Karta från 1905 som visar lägets disposition. Avfotografering från Krigsarkivet.

Skillingaryd. Nya Kasern. Hus 11.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs. Lit. A. B. Arr. Ljustryck. Obegagnat omkring 1906. Delad baksida vilket betyder efter våren 1905.

Det är hus 10 och 11 som 1914 blir föremål för flyttning och det sker med anledning av att Jönköpings regemente har fått nya lokaler i Jönköping. I Jönköping behövs de inte utan de plockas ned för transport till Gräsvik utanför Karlskrona där de står kvar än i dag.

Infanteribaracker. Skillingaryd. Norra baracken (hus 10) och Nya baracken (hus 11). 1914 får man i Karlskrona en tredje bataljon och för att klara dess förläggning flyttas två baracker från Skillingaryd och sätts upp på övre kaserngården. Samtidigt utökas själva området och får den omfattning, som alla KA 2-are har vant sig vid.

Barackerna är klara för inflyttning 1915 och kommer under KA 2-tiden att bli skolbyggnad respektive filmsal/övningsförråd.

Förlag: N.J. Jonsson, Skillingaryd. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1911 (5 öre).

5.3 Byggnader

5.3.3 Baracker med mera

Västra lägret. Lägerhyddan före 1925 (anteckning). Om detta är den i vardagligt tal benämnda Lägerhyddan eller någon av de andra är svårt att säga.
Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1920.

Skillingaryd. Motiv från A.6. Detta är Södra baracken – hus 104 som används än i dag.
Tryck: Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1931 (10 öre). Karl-Åke skriver hem till Göteborg och berättar att han är på övning i Skillingaryd- Han bor i baracken som syns på vykortet.

Skillingaryd. Parti från Militärförläggningen. Hus 143.
Foto & Ensamrätt: A/B Almquist & Cöster Hälsingborg.
Handkolorerat. Äkta fotografi. Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Kortet är en förlaga och det är bland annat noterat ”500 st” två gånger.

Nedan exempel på vykort i olika tryckförfarande, färg och svartvitt.

Skillingaryd. Parti från Militärförläggningen. Hus 104 och 143.
Foto & Ensamrätt: A/B Almquist & Cöster Hälsingborg.
Handkolorerat.
Tryck: Äkta fotografi. Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel.
Obegagnat omkring 1954.

Skillingaryd. Parti med Lägerhyddan. Hus 104 och 143.
Foto & Ensamrätt: A/B Almquist & Cöster Hälsingborg.
Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Tryck: Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1954.

5.3 Byggnader

5.3.3 Baracker med mera

Mitt under andra världskriget, 1942–1943, byggs två baracker åt sydost och de används än i dag. Från norr till söder har de nummer 103 och 106.

Lite söder om dessa ligger hus 144 och den byggs som militärsjukstuga. Numera används den av polisens hundenheter för Jönköpings län som har Skillingaryd som sin bas.

1954 tillkommer en kompanikasern – hus 105 – och den ligger alldeles söder om barackerna 103 och 106.

1993 beslutas att de båda Skillingarydslägren ska vara statliga byggnadsminnen.

Området är uppdelat i Västra och Östra Lägre, med totalt 40 byggnader, skyddade som statligt byggnadsminne plus en del andra byggnader. Det är landets bäst bevarade läger med byggnader från främst sekelskiftet 1900, men det finns även en del något äldre och nyare byggnader.

Skillingaryd. Baracker.

Foto & Ensamrätt: A B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Äkta fotografi.

Förlag: Göte Gustafsson, Pappershandel, Skillingaryd. Stämpel: Skillingaryd 1959 (20 öre).

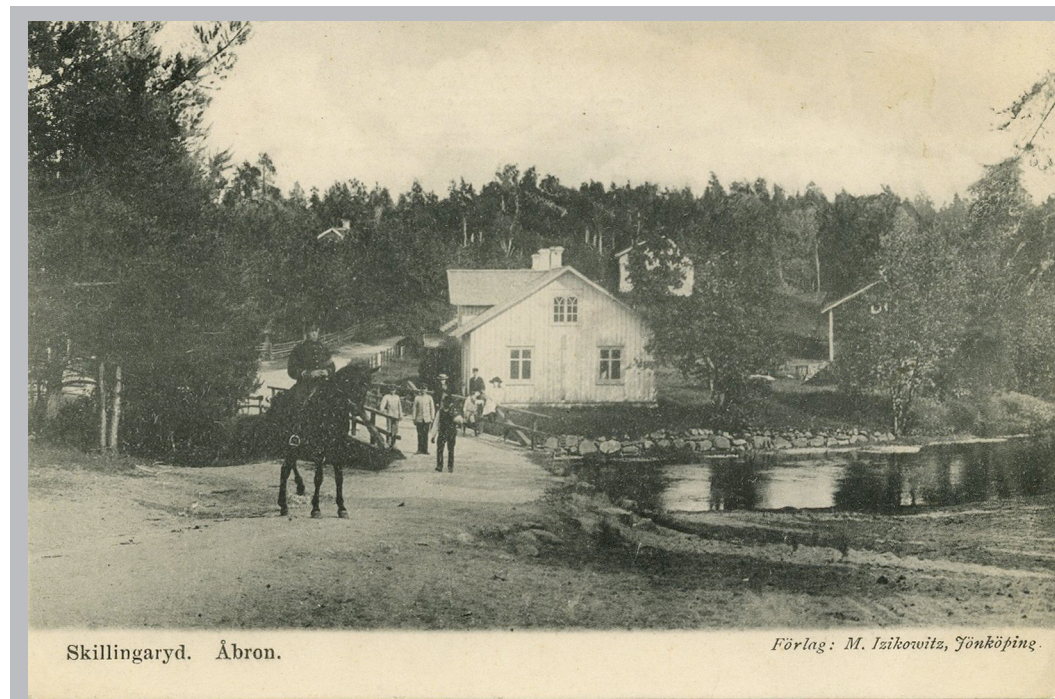

Länergata, Skillingaryds skjutfält.

Foto & Ensamrätt: A B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Äkta fotografi.

Förlag: Gust. Kvist, Tidningar & Tobaksaffär.

Stämpel: PKP 55 1952 – postkuppen på tåget Halmstad-Nässjö (20 öre).

Skillingaryd. Åbron. Husen vid Åbron ägs av militären och i många årtal hyrs de ut till privatpersoner. Det är närmast en stadsdel av Skillingaryd. Ibland kallas området Brooklyn, alltså på andra sidan bron. Husen har ingen militär numrering.

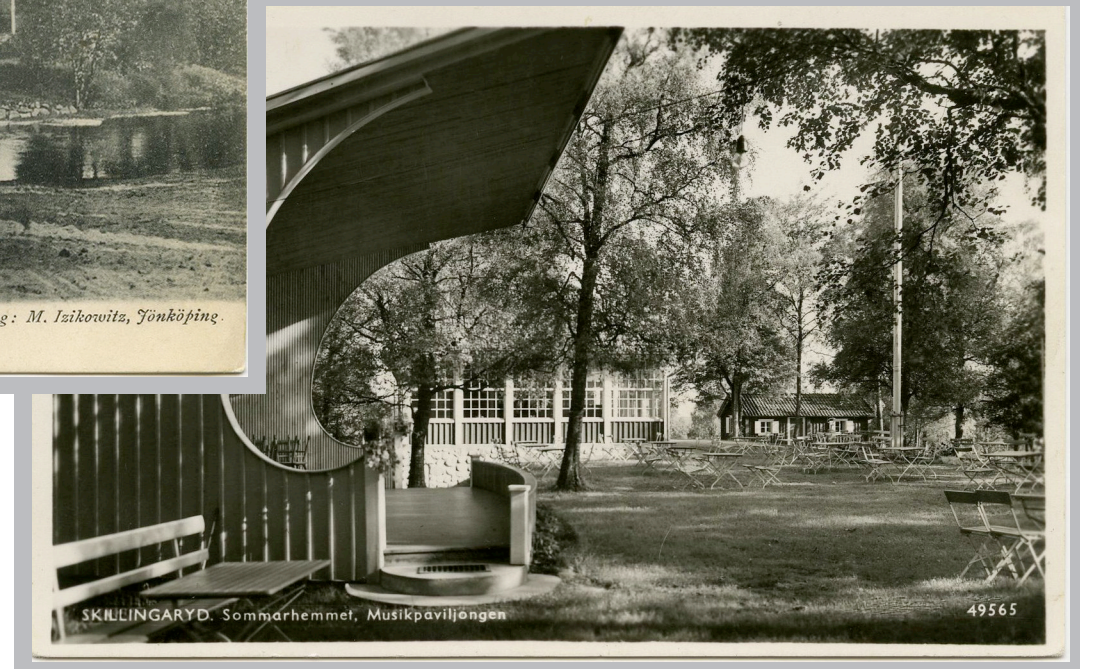
Förlag: M. Izikowitz, Jönköping omkring 1909. Tryck: Jkpgs Lit. A -B. Arr. Ljustryck. På baksidan står 500 i blyerts som Izikowitz skrivit – att han har beställt eller fått levererat 500 styck av detta vykort. Obegagnat.

Skillingaryd, Militärsjukstugan. Hus 144.

Foto & Ensamrätt: A B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Nr 841/54 där 54 står för året 1954.

Förlag: Skillingaryds Bok. & Pappershandel. Tryck: Äkta fotografi. Obegagnat.

Skillingaryd. Sommarhemmet. Musikpavillongen. Till höger syns en liten stuga och det är en av flera som flyttas från militärens område vid Slätten. På Västra Lägre är den regementspastorns stuga (hus 8) och det är kanske inte så konstigt att den placeras just på Fridhäll som drivs av Skillingaryds Missionsförsamling. Här är den "prydnadsstuga".

Förlag: Pressbyrån omkring 1950. Nummer 49565 där 49 står för filialen i Nässjö.

Tryck: Äkta fotografi. Obegagnat.

6. Albatross

Den 2 juli 1915 beskjuts en tysk minkryssare på svenskt farvatten utanför Gotland. Den överlevande besättningen på drygt 200 man interneras först på Gotland men flyttas efter drygt två år till Skillingaryd. Det är den 30 september 1917 som Albatrossmännen kommer till Skillingaryd, som anses mycket lämplig då här finns ett militärläger och befolkningen är van vid militärer.

I Skillingaryd kommer tyskarna att skapa många kontakter med lokalbefolkningen. I ett eller annat fall lämnar tyskarna ett mer påtagligt minne efter sig som i ett fall en nyfödd son. Pojken Birger föds den 27 juli 1918 med en mamma från Skillingaryd. Pappa är en av de tyska Albatrossarna.

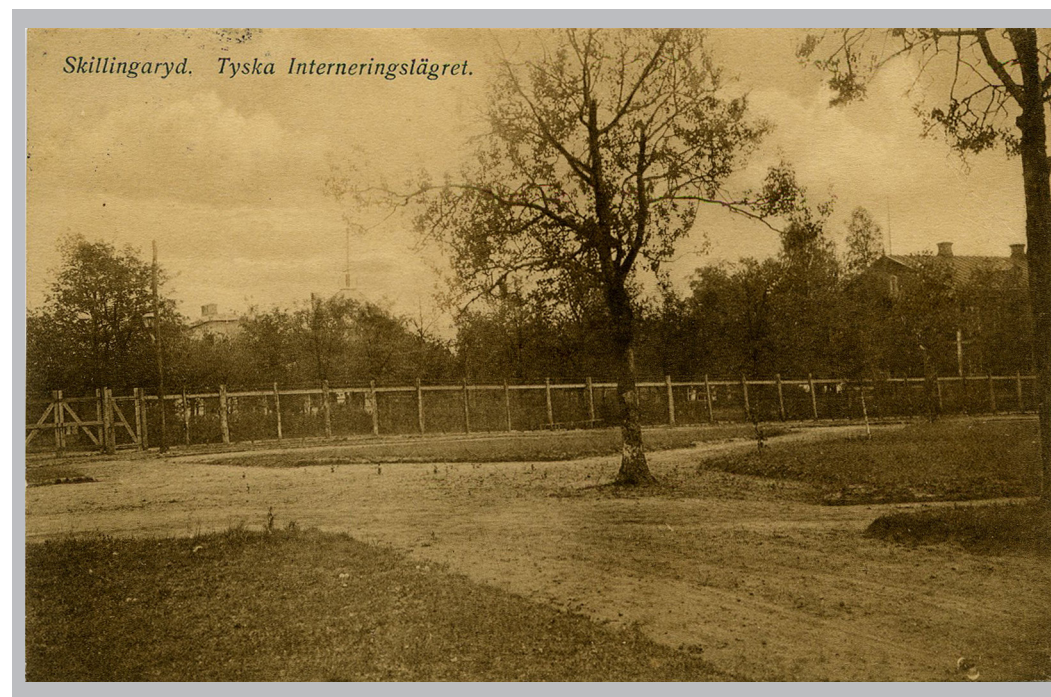
Bagare (ej noterat på kortet). Text på andra sidan: Skillingaryd: Zum Andenken von Deinem Freund Adolph Politz. Alltså ett minne från Adolph. Äkta fotografi. Obegagnat 1917–1918.

Skillingaryds Stationshus. Här stiger Albatrossarna av på hösten 1917 och reser härifrån ett drygt år senare.

Pulsen i samhället är det tredje stationshuset. Det första brinner 1881 och det andra rivs och ersätts av det nuvarande 1907. Till och från Skillingaryd är det vid den här tiden tåg som gäller.

Foto: Bror Malmqvist nr 1834. Ljustryck. Stämpel: 1912 (5 öre).

Skillingaryd, Tyska Interneringslägret.

I Skillingaryd interneras Albatrossarna vid det västra lägret som innehåller byggnader uppförda från mitten av 1800-talet fram till i huvudsak början av 1900-talet. Skillingaryd har militär anknytning sedan mitten av 1600-talet och blev officiell lägerplats 1777. Skillingaryd har alltid varit i samspel med militären och så kommer det även att bli när tyskarna anländer den 30 september 1917. Här blir de kvar till den 27 november året därpå. En del har redan tidigare flytt hem och andra har fått lov att resa till hemlandet.

Ljustryck. Förlag: John Bengtsson.

Stämpel: Frimärket borttaget men noterat datum 5 augusti 1924.

Officersmässen (ej noterat på kortet). En Albatrossare framför ”mässen”.

Hus 146 är än i dag det förnämsta vid det västra lägret i Skillingaryd. Det är sparsamt med uppgifter om fester med mera under tiden med Albatrossarna men det är troligt att det är här man firar, precis som andra gör i dag. Ljustryck. Ofrankerat 1917–1918.

Barack och internerade (ej noterat på kortet).

Enligt uppgifter bor Albatrossarna i det som i dag är expedition, hus 147, ursprungligen sjukhus byggt 1863. Om man studerar detta kort på en av barackerna med ett stort antal tyskar – även några inomhus – pekar det på att de också bodde i denna byggnad. Det är troligen den barack som låg alldeles söder om expeditionsbyggnaden och som förstörs av en brand i slutet av 1940-talet, hus 18. I dag finns endast två av de ursprungliga barackerna kvar. Två har exempelvis flyttats till Karlskrona. Dagtid har Albatrossarna i stort sett frigång i samhället men nattetid är de bevakade och det är stängsel runt området.

Äkta fotografi. Ofrankerat 1917–1918.

?
Hus?

6. Albatross

Runt stora delar av läget sätts ett staket upp för att förhindra flykt. Bevakningen sköts av en styrka ur Kungliga Jönköpings regemente I 12. På dagtid kan många av de internerade få jobb i exempelvis industrier. Ibland kan Albatrossare få permission för en resa till Tyskland. En del flyr också trots att det är välbevakat.

När tyskarna står på stationen för hemresan i slutet av 1918 berättar en av dem att de har grävt en tunnel från byggnaden där de bodde till trappan vid Lägerhyddan strax intill. Den kallas därefter för Kärlekstunneln.

Det internerade manskapets musikkapell tillhörande Albatros. Tyskarna har en fin orkester som ger konserter på mässverandan på troligen Östra Lägret. Äkta fotografi. Ofrankerat 1915–1917. Kortet är taget på Gotland men det är skickat från Skillingaryd av en av Albatrossmännen.

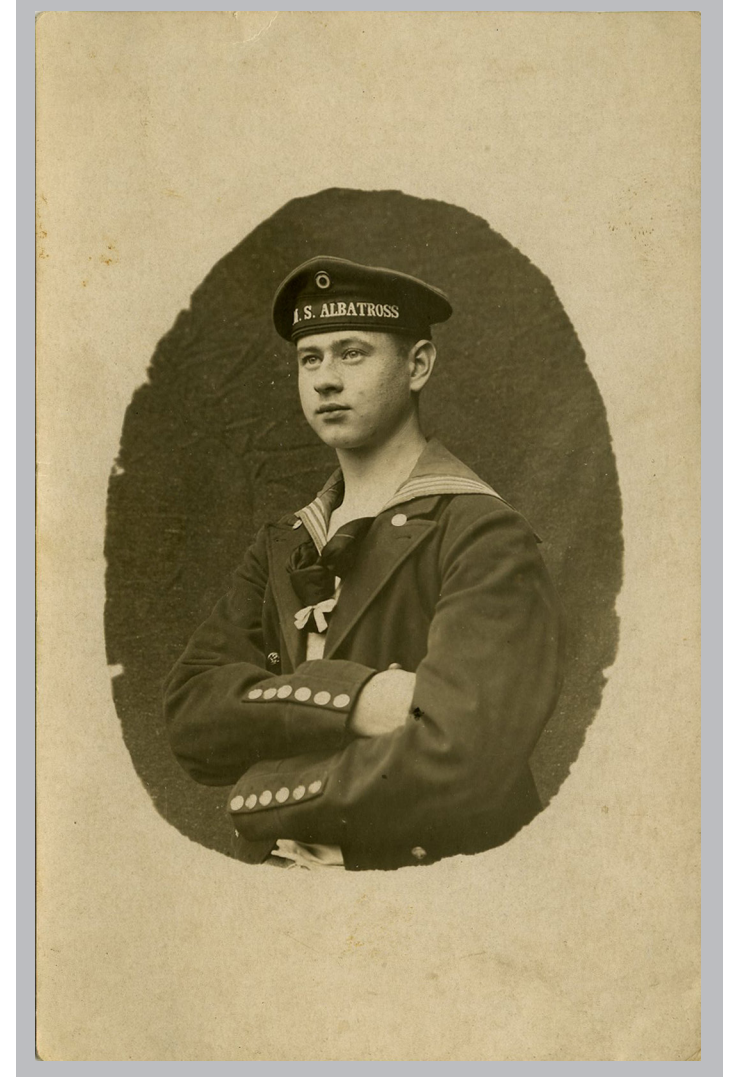
Svenska bevakningsstyrkan vid lägret – utanför hus 104. Längst till höger ses en av Albatrossarna. Text på baksidan: Bevauchungskompanie in Skillingaryd für die Albatross-Deutschen – bevakningskompani för Albatrossarna. Äkta fotografi. Obegagnat 1917–1918.

Albatrossare i arbete (ej tryckt notering). Onsdagen den 8 maj 1918 skriver Georg Rauch på svenska till sin käresta Edit Sandberg (1901–1988) i Sjöaryd som ligger i Tofteryd några kilometer öster om Skillingaryd: ”Käre Edit! Härmed en hälsning och tack för sista korten. Hoppas du mår bra önskar din egen Georg. Jag komma på söndag.” Kortet har gått förbi censuren och är frankerat. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1918 (5 öre).

Framför kameran (ej tryckt på kortet). En Albatrossare någonstans i Skillingaryd, vilket vi förmodar då det kommer från en Skillingarydsfamilj. Äkta fotografi. Ofrankerat 1917–1918.

Albatrossare eller svensk vakt (ej tryckt på kortet). Om det är en svensk eller tysk är oklart. Kortet kommer från Karl-Gustav Lagerstrand i Skillingaryd vars pappa ingick i bevakningsstyrkan. Äkta fotografi. Obegagnat 1917–18.

Albatrossare och svenska bevakningsmän vintern 1917–1918 (ej tryckt på kortet). Text på baksidan: Für freundlichen Erinnerung gewischt von Ihren Georg Rauch, Interniert Skillingaryd, Schweden – en hälsning från Georg Rauch. Äkta fotografi. Obegagnat.

6. Albatross

Tyskarna trivs mycket bra i Skillingaryd och det är säkert ofta lapp på luckan.

Bygdens unga damer tjusas mycket av tyskarna i sina stiliga uniformer. Det blir många kärleksmöten.

Willi Wohlfeld är maskinsteward på Albatross. Han träffar i Skillingaryd Nanny Klaesson, dotter till virkeshandlaren J.A. Klaesson. De gifter sig och får två barn. Det är ett av flera giftermål Albatrossare-svenskor emellan.

Rebecka Ekström är en av dem som träffar en tysk och i juli 1918 föder hon sonen Birger vars pappa är Albatrossare. I det här fallet blir det dock inget giftermål.

Par (ej tryckt på kortet). Albatrossaren Fritz och hans Hedwig Hagstrand från Skillingaryd.

Foto troligen i Skillingaryd eller dess omnejd. Möjligen kan hon också ha varit på besök hos Fritz. Se även korten intill. Äkta fotografi. Ofrankerat men daterat 1921.

Flickor (ej tryckt på kortet). Två Albatrossare tillsammans med fem flickor för samvaro någonstans i trakten av Skillingaryd. Äkta fotografi. Obegagnat.

Fritz (ej tryckt på kortet). Den tidigare Albatrossaren Fritz fortsätter tydligen i militärtjänst. Han skriver i april 1920 från Tyskland till sin kära Hedwig Hagstrand i Skillingaryd. Hela baksidan av vykortet är täckt av text och kortet har han säkert skickat i ett brev till Hedwig. Se även kortet intill och ovan till vänster. Äkta fotografi. Ofrankerat men daterat 1920.

I Albatrossuniformer (ej tryckt på kortet). Två Albatrossare på okänd plats i Skillingaryd – kortet kommer från en Skillingarydsfamilj. Äkta fotografi. Obegagnat 1917–1918.

Studiofotografering (ej tryckt på kortet). Två uniformsklädda Albatrossare – Fritz till höger – och i mitten en man som kan antas vara en av tyskarna även han. Text på baksidan av ett kort som inte är postat utan kanske ilagt i ett brev: "Skillingaryd den 7/4 1918, Småland, Schweden. Till minne av din Fritz." Fritz hade skickat kortet till Hedwig Hedstrand. Se även korten ovan och intill. Äkta fotografi.

Två kvinnor i Skillingaryd. En av dem har minst sagt med militären att göra då hon har delar av en tysk uniform på sig. Det är en av de tyska internerade som någon gång 1917–1918 lånar ut uniformsdelarna. Foto: Okänd. Äkta fotografi.

6. Albatross

Tyskarna skriver många hälsningar och man tar liksom på Gotland fram egna, lokala vykort. Dessa skickas inte bara av besättningsmännen utan även av lokalbefolkning och andra.

Den 27 november 1918 lämnar alla tyskarna Skillingaryd. Tåget går klockan 13.24 och det hålls tal, det är blomsterhyllningar med mera. Nästa anhalt blir Oskarshamn för att där stiga på Albatross, minkrysaren som de drygt tre år tidigare fått lämna på grund av beskjutning.

Glad Påsk! S.M.S. Albatross. Interneringslägret. "Johansson" skriver på Påskdagen den 31 mars 1918 till en bekant.

Äkta fotografi. Förlag: Eget (Albatross). Stämpel: Skillingaryd 1918 (5 öre).

Glad Juli 1917. S.M.S. Albatross. Interneringslägret – Skillingaryd.

Tyskarna tar fram flera vykort med motiv av sin båt och med olika hälsningar för exempelvis jul. En av Albatrossarna är en mycket duktig fotograf.

Förlag: Eget (Albatross). Äkta fotografi. Obegagnat.

Fest (ej tryckt på kortet). 25 Albatrossare i en barack.

Äkta fotografi. Obegagnat.

Bevakningsman (ej tryckt notering). Det är nog inte en Albatrossare utan en svensk bevakningsman iklädd tysk uniform. Kortet kommer från en Skillingarydsfamilj.

Äkta fotografi. Obegagnat 1917–1918.

Skillingarydsbon Aron Blansch (ej tryckt notering).

Aron är svensk furir vid lägret och liksom många låter han fotografera sig iförd tysk sjömansuniform.

Äkta fotografi. Obegagnat 1917–18.

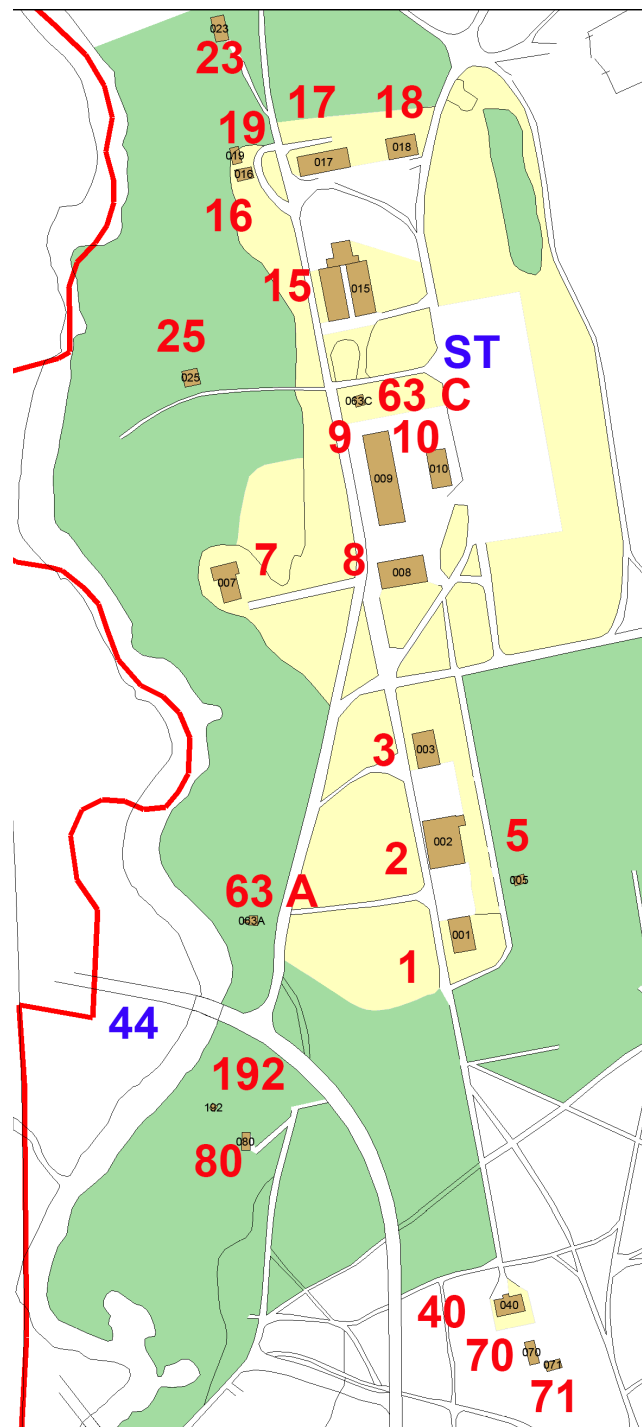
Glad Pingst. S.M.S. Albatross. Interneringslägret. Skillingaryd. Pingst uppmärksammas av tyskarna som sälj verykort även till allmänheten. Detta skickas av "Johansson" till en kvinna i Slätthög i grannlänet Kronoberg.

Förlag: Eget (Albatross). Äkta fotografi. Stämpel: 1918 (5 öre).

7. Östra Lägre

De så kallade mässbyggnaderna på Östra Lägre är tre till antalet och alla tillkommer kring år 1900.

Från norr räknat är det 3, 2 och 1 i numrering. Alla tre husen är i utvändigt fint skick men invändigt är de numera i behov av upprustning. Inget av husen används numera särskilt ofta. Kommunen har dock ett stort kulturarrangemang här i oktober 2008 och 1997 har utställaren här en hobbymässa i byggnad 2. De skulle kunna leva upp igen men ett ”problem” är att dessa hus liksom alla andra sedan 1993 är statliga byggnadsminnen.

7.1 Mässbyggnader

Skillingaryd. Artilleriets byggnader. Hus 8, 3 och 2. Från början är byggnaderna inte rödfärgade men blir det lite senare för att bli mer ”artillerilika”.

Förlag: M Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit. A.-B. Arr. Ljustryck.

Stämpel: PKXP No 55 B (postkupéexpeditionen tåget Halmstad-Nässjö) 1911 (5 öre).

En kort beskrivning av de tre husen och övriga med numrering enligt kartan intill. Inom parentes byggnadsår.

1. Stabsbyggnad (1901). Denna byggnad används som förläggning samt innehåller en lektionsal.

2. Officersmäss (1901). Mässen finns på bottenvåningen medan andravåningen åt söder är samlingsrum. Andravåningen åt norr är förläggningsrum.

3. Officersförläggning (1900). Huset är som namnet säger förläggning för officerare.

5. Avtråde (1901)

7. Underofficersbyggnad (1901)

8. Manskapsbarack (1900)

9. Lägerhydda (1905)

10. Furagemagasin (1900)

15. Matinrättning (1900)

16. Smedja (1905)

17. Förrådsbod (1900)

18. Fältförråd (1905)

19. Skostall (1908)

23. Sjukhus (1912)

25. Torkhus (1912)

40. Förvaltarebostad (1905)

44. Okänd byggnad

63 A. Transformatorstation

63 C. Transformatorstation

70. Förråd

71. Förråd

80. Rester av bebyggelse

192. Rester av bebyggelse

St. Stallarna (1901–1909)

Artilleribyggnaderna i Skillingaryd. Detta är ett av de vanligaste vykorterna med militärmotiv från Skillingaryd. Även om det inte är i toppskick – lite åldersangripet – är det värt att vissas och det med anledning av att den som skriver kortet beskriver vad byggnaderna används till. Husen 8, 3, 2 och 1.

Foto och förlag: Okänt. Tryck: Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd 1902 (5 öre).

Artilleriofficersbyggnader. Skillingaryd. Husen 8, 3, 2 och 1.

Förlag: M Izakowitz, Jönköping (felstavat namn).

Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm. Ljustryck.

Obegagnat omkring 1910.

7. Östra Lägret

7.1 Mässbyggnader

Artilleriet, Skillingaryd. Hus 3, 2 och 1.

Förlag: Skillingaryds Bokhandel. Foto: K. Holmér, Virserum. Tryck: Import z 49. Ljustryck.
Stämpel: PKXP 55 B – postkupéexpeditionen på tåget Halmstad-Nässjö 1926 (10 öre).

Kasärnerna, Skillingaryd. Samma bruntoniga tryck som det intill men det är helt olika förlag. Det ena kortet är importerat, det andra tryckt i Sverige. Hus 8, 3, 2 och 1.

Förlag: O.E. Friberg, Skillingaryd.
Tryck: Svenska Litografiska B, Stockholm. Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1921 (10 öre).

Artillerikasernerna Skillingaryd. Hus 3, 2 och 1. Detta vykort kan knappast få ett skönhetspris men fult har också sin plats i livet. Sidan slutar nedan på ett avsevärt mycket vackrare sätt. Förlag: Br. Friberg, Skillingaryd. Äkta fotografi. Stämpel 1928 (10 öre).

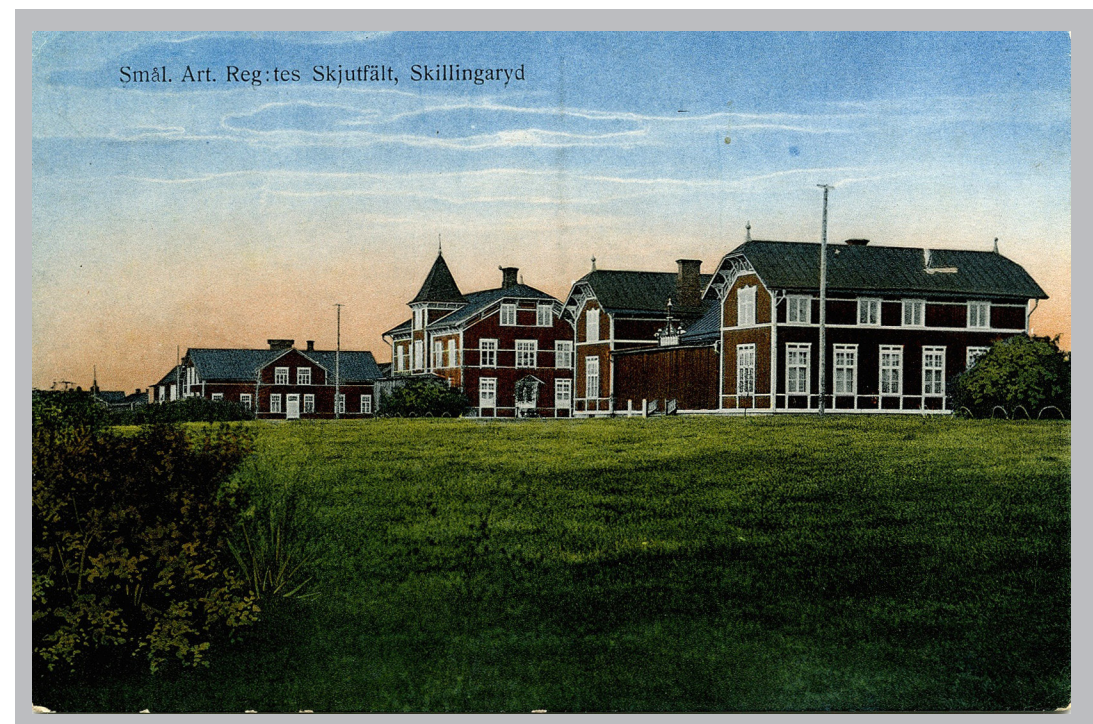
Officersmässen, Skillingaryd. Hus 8, 3, 2 och 1.

Foto och ensamrätt: Hartmans Kortförlag, Arboga. Nr 1627.
Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Äkta fotografi.
Stämpel: Obegagnat omkring 1947.

Skillingaryd. Expeditionsbyggnaden A. 6. Hus 8, 3, 2 och 1.

Äkta fotografi. Stämpel; Skillingaryd 1932 (10 öre).

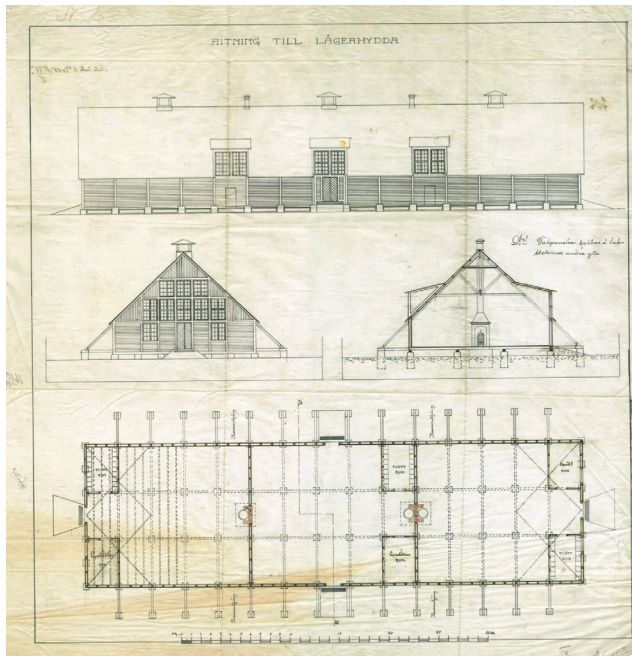

Smål. Art. reg:tes Skjutfält, Skillingaryd. Hus 8, 3 och 2. Carl Svensson låter ta fram två eller tre olika färgvykort från Skillingaryd åren kring 1915 trots att han egentligen inte säljer vykort. Det är nog ett sätt att visa att färg är hans affärsidé. Förlag: Carl Svenssons Färghandel, Skillingaryd. Tryck: Svenska Litografiska AB nr P14. Ljustryck – kolorerat. Obegagnat.

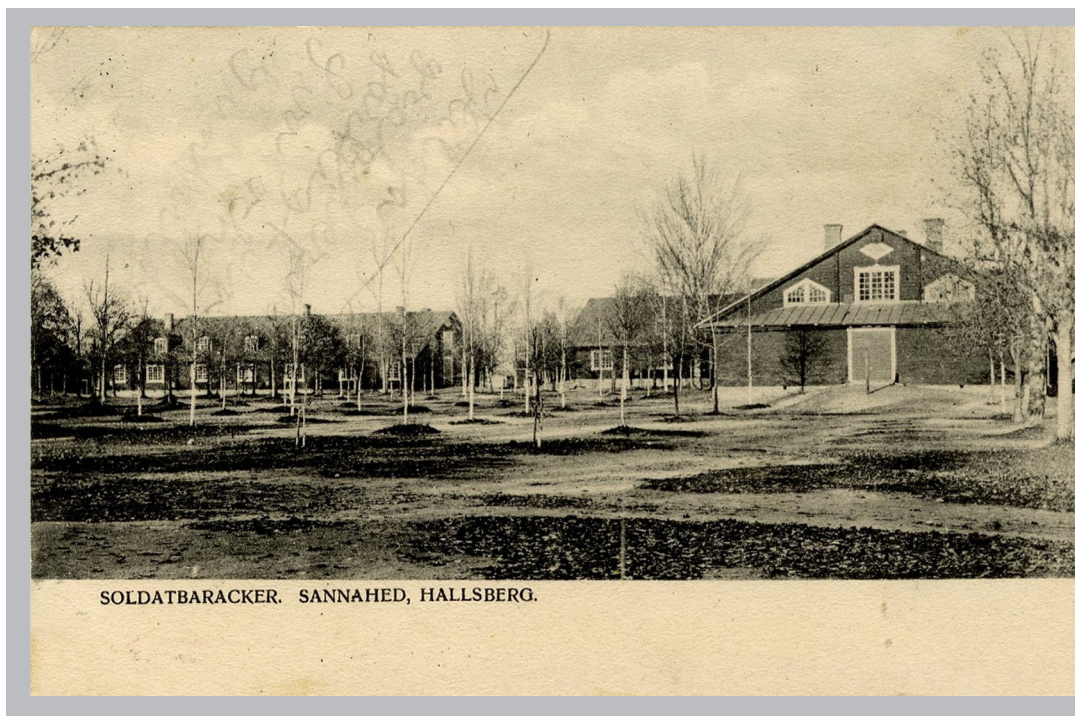
7. Östra Lägre

7.2 Lagerhyddor

Vid skjutfältets tillkomst 1898 finns det nog inte en enda byggnad på det som numera kallas Östra Lägre. Men ett stort antal byggnader uppförs de närmast följande åren och de flesta har viss funktion än i dag även om de används sparsamt vid övningar. Lagerhyddan – hus 9 – är den som numera används allra mest. Fast mest inrett till för några år sedan är nog hus 40 där Hemvärnet finns i ganska många år.

Arkitekt Erik Josephsons typritning över Lagerhydda. Fotokopia.

SOLDATBARACKER. SANNAHED, HALLSBERG.

Tryck: 3620 C:N:s Lj., Sthlm. Ljustryck. Obegagnat omkring 1902.

Över stora delar av landet används samma typritning för att bygga lagerhyddor. Denna kunde lika gärna ha varit i Skillingaryd som på Sannahed.

Skillingaryd. Artillerikasernerna. Till vänster hus 10 och 9 (Lagerhyddan) samt längre bort hus 8. Detta är det närmaste vi kan komma vykortsförlagan intill.

Foto: Hartmans Kortförlag, Upsala nr 2243. Äkta fotografi.

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel.

Stämpel: Skillingaryds LBR – lådbrevbäring – 1940 (10 öre).

Artillerilagerhyddan Skillingaryd (ej noterat). Hus 9.

Detta är en vykortsförlaga, alltså underlaget för vykortstryck. På baksidan finns en stämpel: Reproduktionsrätten tillhör Hartmans Kortförlag, Arboga. Med blyerts finns en notering 500 st. Trots eget samlande och efter kontakt med andra samlare har inget av de beställda vykorten kunnat spåras, om det nu verkligen blev så att vykort trycktes av detta motiv. Äkta fotografi.

A. 6. Skillingaryd

A. 6. Skillingaryd. Till vänster hus 10 och 9 (Lagerhyddan) samt längre bort hus 8.

Foto & Förlag Hanna Näsholm. Nr T 55.

Tryck: Import. Ljustryck.

Obegagnat omkring 1920.

Artillerilagerhyddan, Skillingaryd. Hus 9.

Bortsett från Lagerhyddan – som är ombyggd till lektionssalar – är byggnaderna på Östra Lägre tämligen orörda inomhus. Däremot är det faktiskt Lagerhyddan som förändrats mest. Även denna byggnad har förlängda takstolar i likhet med den mer kända lagerhyddan på Västra Lägre men dessa tas bort någon gång i mitten på 1950-talet. Numera finns det tre lektionssalar i byggnaden och byggnaden är den enda på Östra Lägre som invändigt kan sägas vara helt modern. Den används ganska flitigt i samband med övningar på skjutfältet.

Förlag: M. Izikowitz. Äkta fotografi.

Obegagnat omkring 1910.

7. Östra Lägre

7.3 Övriga byggnader

Östra Lägre är själva inkörsporten till skjutfältet och vid övningar är bommarna fälda. I övrigt har allmänheten visst tillträde till området även om det besku- rits på senare år.

Omgivningen med Öst- ra Lägrets vackra bygg- nader lockar många flanörer. Här är också tusentals människor på en och samma gång som vid orienteringstäv- lingen O-Ringen 2005.

Alla hus ingår i det statliga byggnadsminnet från 1993 och utvän- digt är de i mycket gott skick. Det är nästan alltid någon renovering på gång.

I eller omkring flera av byggnaderna är det en stor Natoövning i maj 2024 och det lär komma fler sådana åren fram- över.

Artilleribaracken, Skillingaryd. Hus 8.
Förlag: M. Izikowitz.
Tryck: Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1914 (5 öre).

Artilleriet, Skillingaryd. Till höger hus 8 och till vänster om denna hus 9 – Lägerhyddan.
Förlag: Skillingaryds Bok- handel. Foto: K. Holmér, Virserum. Tryck: Import z 49. Tryck: Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1921 (10 öre).

Smålands Artillerirege- mente, Skillingaryd. Hus på lägergatan från norr mot söder.
Förlag: EEE Tranås. Tryck: Ljustryck. Stämpel: Skil- lingaryd 1916 (5 öre).

Skillingaryd, A:6 Förläggning. Hus 8: Manskapsbarack. Huset har använts som förläggning men har också lektionssalar. Kortet är enligt förlagan till detta kort från 1939 och upplagan 300.

Foto & Ensamt: A/B Almquist & Cöster, Hälsingborg. Äkta fotografi.
Förlag: Gust. Kvist, Tidningar & Tobaksaffär. Obegagnat.

Smålands Artilleriregemente, Skillingaryd. Underofficers- och manskapsbyggnaderna. Hus 8 till höger och bakom skymtar hus 9 som är Lägerhyddan. Till vänster ses en del av hus 7, underofficersmässen som ligger alldeles intill Lagan. Den har mäss på bottenvåningen och förläggning på andra våning.

Förlag: EEE, Tranås. Tryck: Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1916 (5 öre).

8. Skillingaryds skjutfält

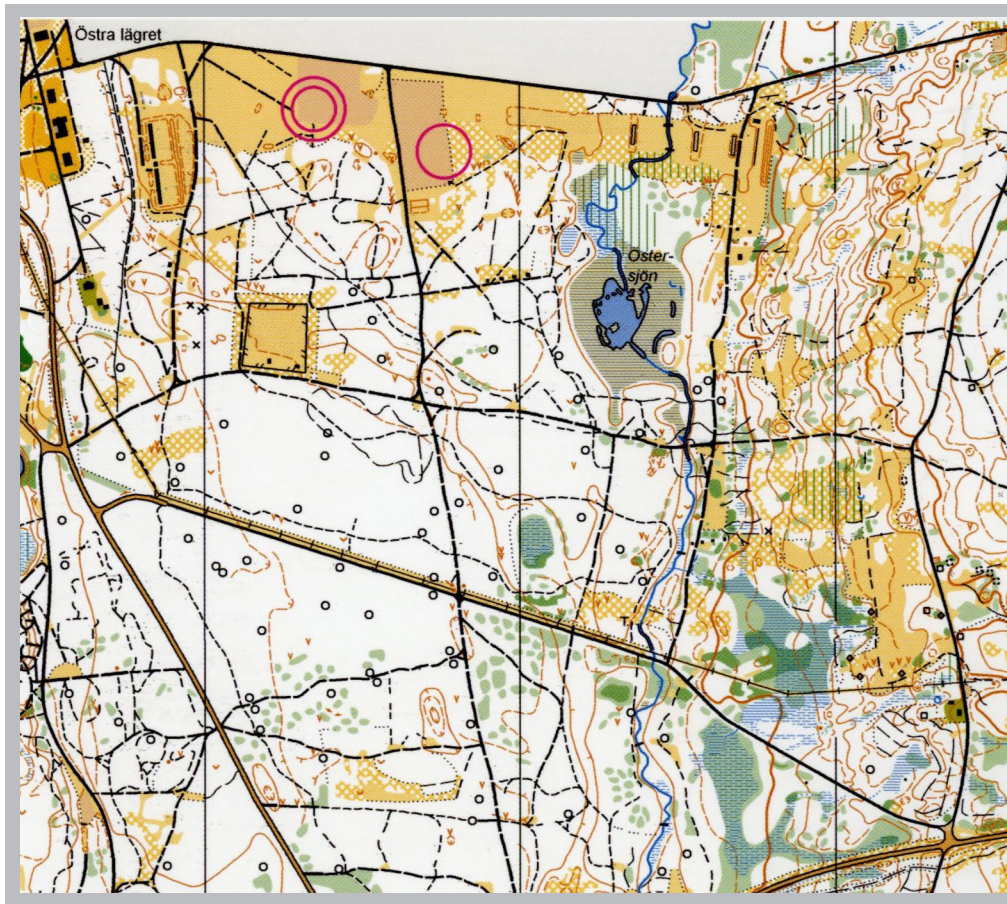
1897 flyttas en del av Kongl Andra Göta artilleriregemente från Göteborg till Jönköping. Därmed är det nödvändigt att anlägga ett skjutfält. Vad är då naturligare än Skillingaryd?

Den 19 maj 1896 utfärdas ett kungligt brev att delar av kronoparken Götaström – som inköpts samma år – ska upplåtas åt Smålands Artilleriregemente. Området är den nuvarande plana ljungheden från General Sparres väg och upp till Kyrkberget. Dessa arealer anses för små för ett artilleriskjutfält varför Bohult södra, nämndemansbo-staden och norra Bohult, delar av Boglös med flera köps 1897–1898.

Det är öster om det befintliga I 12-lägret i Skillingaryd som mark med skog inköps – allt för 150.000 kronor. Området är redan i stort sett skövlat av de tidigare ägar-na till det då nedlagda Götaströms Bruk.

Skillingaryds skjutfält används sedan 1898 för övningar och är riksintresse för totalförsvaret. Det är även riksintresse för natur- och kulturvård samt natura 2000-område.

8.1 Övningar

Skillingaryds skjutfält. Kämpar med 7,5 cm kanoner.

Foto och förlag: Bror Malmquist. Tryck. C.L. Kholm 1258. Ljustryck. Obegagnat omkring 1910.

Skillingaryd. Artilleriskjutning Här är det övning med 7,5 centimeters kanoner.

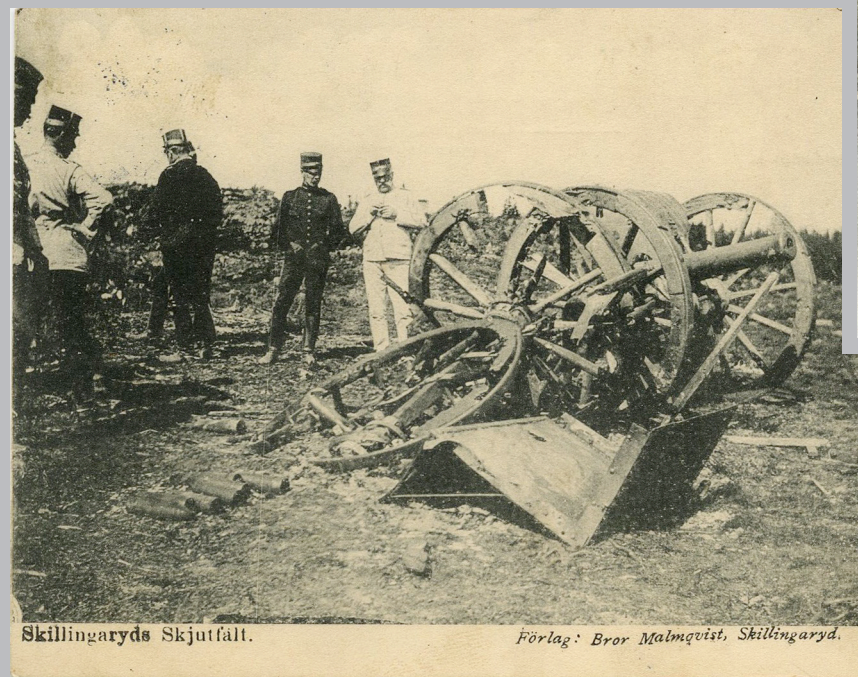
1903 flyttas skjutskolan från Marma vid Gävle till Skillingaryd och blir kvar till 1948.

Jönköpings regemente – I 12– flyttar 1914 till Jönköping, men fortsätter fram till 1928 att ha sitt läger och övningsfält i Skillingaryd.

Det dröjer inte länge innan man upptäcker att fältet egentligen inte är så stort som man från en början har tyckt. 1925–1929 görs en omfattande utredning och ett utvidgningsförslag lämnas till regeringen. Regeringen säger nej till en så kraftig utbyggnad som föreslagits. Det får bli en mindre utbyggnad. Senare har skjutfältet byggts ut flera gånger. Förlag: M Izakowitz (felstavat), Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit. A.-B. Ljustryck. Arr. Obegagnat omkring 1908.

O-Ringen Småland 2005. 22/7 Slutstriden.

Detta är det enda kända vykortet med en kartbild över delar av skjutfältet. Normalt ges inga tillstånd för flygfoton eller kartbilder från militärens övningsområde. Det är i terrängen i närheten av Östra Lägret som den femte och sista etappen av O-Ringen avgörs. Kortet är ofrankerat. Tryck: Offset.

Skillingaryds Skjutfält.

Foto och förlag: Bror Malmquist. Tryck: Jkpgs Lit. A.-B. Arr. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1906 (5 öre).

Skillingaryds Skjutfält.

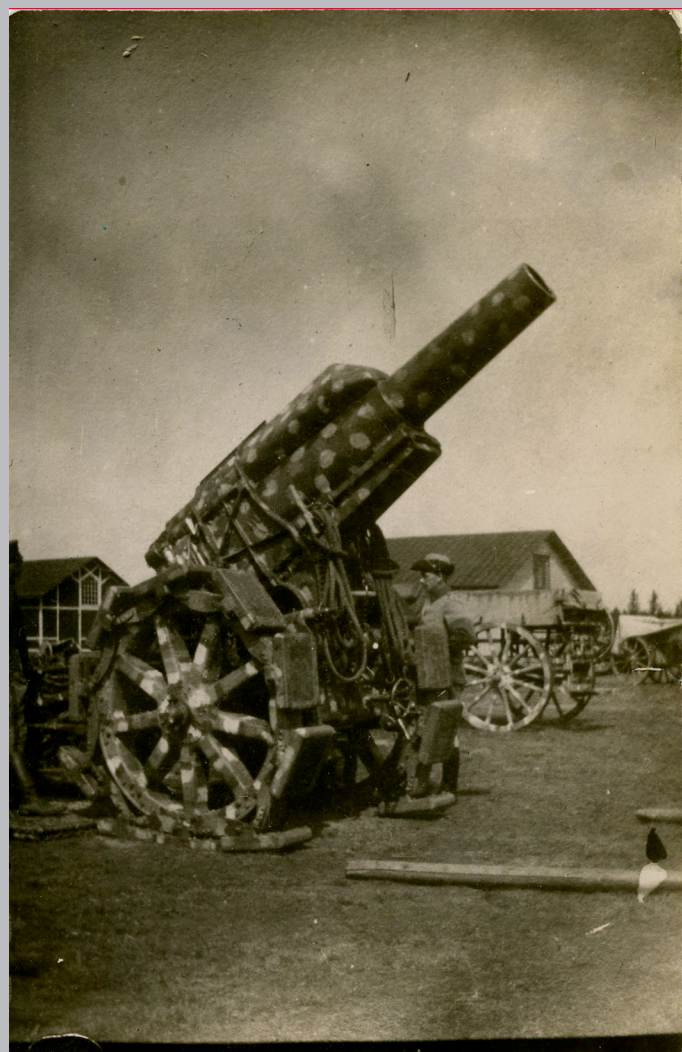
Foto och förlag: Bror Malmquist. Tryck. C.L. Kholm 1258. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1910 cirka (5 öre).

Dessa två kort har samma motiv men det ena är lite mer inzoomat och de är framställda på olika tryckerier. På plats ses uttjänta pjäser – 1863 års modell – som fungerade som målkulisser.

8. Skillingaryds skjutfält

8.1 Övningar

I pressen står det den 31 augusti 1929 att armén av regeringen begär att få göra en ny värdering av de områden som fordras för att kunna utvidga skjutfältet. Åren 1931–37 köps också flera gårdar, bland andra Studstorp, vissa gårdar i Farstorp, Stora Hesslehult, Hultsgärde och Norra Linneryd. Men militären är inte nöjd. Mot slutet av 1930-talet ökar krigsriskerna i Mellaneuropa. 1941 överförs Holma 1:1 till skjutfältet och det är ett avsevärt markområde. Dessutom utökas fältet både söderut och norrut. Detta går inte smärtfritt. Då liksom 50 år tidigare tillgrips bulvanköp. När inte det går blir det tvångsinlösen. Regeringen säger ja till detta. Bönderna som äger marken klagar högljutt, men får inget gehör.

Artilleri (ej noterat). Detta är en av de kanoner som användes på Skillingaryds skjutfält, en 21 centimeters haubits 1917. Det är en "lillasyster" till "Tjocka Berta". Kortet är taget på A 6 i Jönköping. Okänt förlag. Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1920.

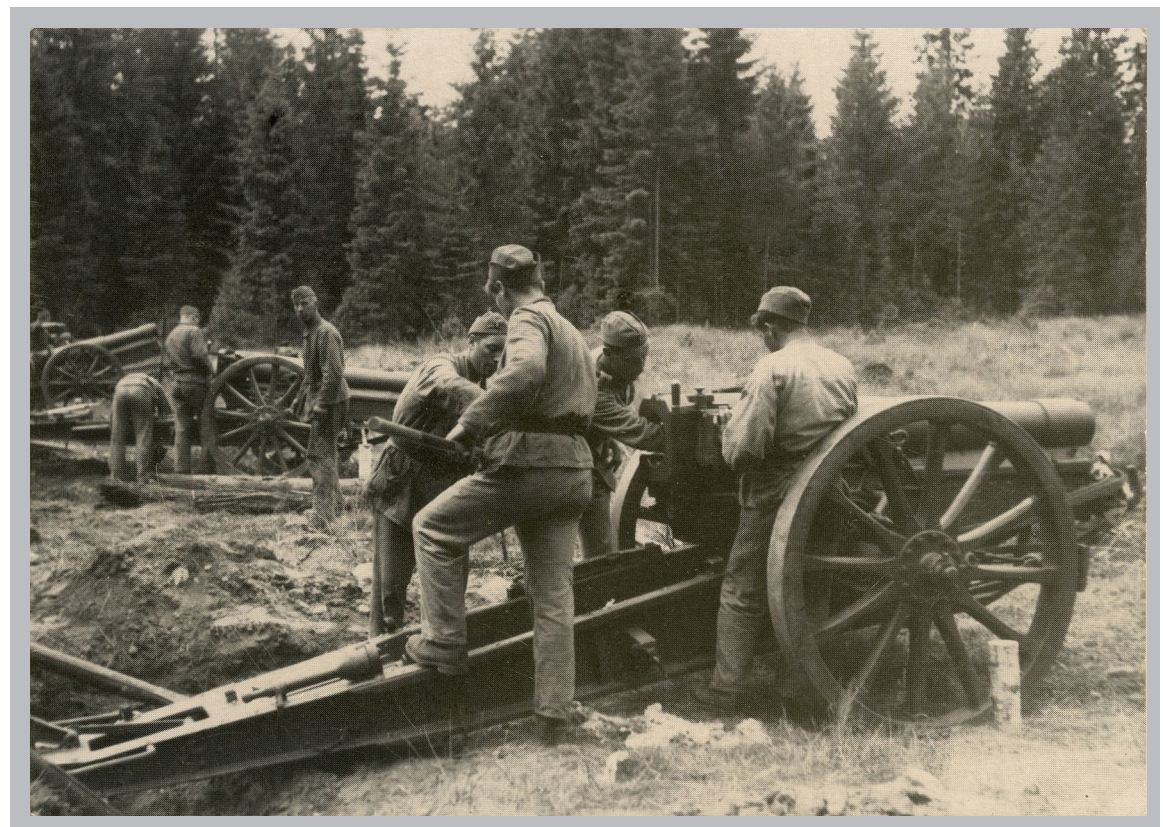
Skillingaryds skjutfält. Kortet intill är en inzoomning av detta kort. Förlag: Bror Malmquist. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1903 (5 öre).

Skillingaryds Skjutfält. Här är det 8,4 centimeters kanoner från 1881. Kortet bör vara taget i slutet av 1890-talet. Seth Lindgren, som är född där det sedermera blir skjutfält, berättar i en intervju för utställaren den 23 april 1991: Fotot är taget öster om fru Österbergs och åt höger ser man Lilla Hesslehult. Förlag: Bror Malmquist. Ljustryck. Stämpel: 1903 (5 öre).

K. Smålands Art. Reg:te, Fältövning. Inzoomning av kortet intill. Förlag: Halls Bokhandel. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm. Ljustryck. Foto: Bror Malmquist. Obegagnat omkring 1910. Kortet har suttit i ett häfte med flera olika vykort.

Skillingaryds skjutfält. Det är positionshaubits modell 1906. Det framgår dock inte av texten på baksidan. Platsen är öster om Moliden på militärens område öster om Skillingaryd. Foto: Seth Lindgren 1938 eller 1939. Tryck Skillingaryds Tryckeri AB 27 april 1992. Offset. Utgivare: Östbo Historiska Sällskap. Upplaga: 1.000.

8. Skillingaryds skjutfält

Kapten C G Billsten säger i en tidningsintervju den 11 februari 1966 så här:

– Vägen Tofteryd-Vaggeryd bör – och där är planerna ganska långt komna – flyttas från till exempel norr om Boarp mot Hult, Skog och Snuddebo. Hela området väster om den nya sträckningen får bli skyddsområde för skjutfältet.

Detta är en försmak av vad som komma skall.

Under flera år framöver blir det en hätsk debatt mellan en stor del av lokalbefolkningen och militären. Till slut vinner också lokalbefolkningen, men det dröjer till början av 1980-talet.

8.2 Personer

Bygget (ej noterat). Bygget är en av de många gårdar som ödeläggs när skjutfältet byggs ut. Många kommuninvånare har ända in på 2000-talet upprörts av militärens bristfälliga förvaltning och underhåll av gårdar som ligger i skjutfältets randområden.

Många fastigheter har helt enkelt fått förfalla. Under våren 2008 rivs dessutom flera fastigheter i övningsområdets randområden trots allmänhetens starka protester. Därmed går stora kulturvärden till spillo. Båda dessa byar som rivs klassas under 1990-talet som kulturmiljöer av Jönköpings läns museum.

Privattaget foto. Äkta fotografi. Obegagnat. Text på framsidan för hand: Midsommar 1920.

Infanterister. Det är en paus och kanske en välförtjänt sådan. Det är inte belagt om det är på skjutfältet som sådant eller i dess närhet.

Privatfoto troligen 1910. Äkta fotografi. Stämpel Skillingaryd 1910.

Bygget (ej noterat). Det är nästan samma personer som på kortet intill och troligen fotograferat vid samma tillfälle.

Ett stort problem i dag på 2020-talet är de bullerzoner som finns omkring skjutfältet, vilka praktiskt taget förhindrar all nybebyggelse. Risken finns att Skillingaryds utveckling hämmas efter beslutet 2022 om ansökan om svenskt NATO-medlemskap. Privattaget foto. Äkta fotografi. Obegagnat.

Stora Spännberget samt projektilförråd (notering på baksidan). Tre infanterister att döma av uniformerna. Det borde kanske varit artillerister. De håller vardera en artilleriprojektil i handen.

Privattaget foto.

Tryck: Inte troligt i England även om det står Post Card. Ibland kopierades bilder med en förtryckt baksida och det kan vara en sådan här.

Äkta fotografi. Ofrankerat men skrivet 1912.

Skillingaryd 1916 (notering med blyerts). Tre underbefäl. Mannen till vänster har jacka modell Å 1872 men byxor i modell 10. De andra två har modell 10. Mannen i mitten har en mössa av modell Å och den är egentligen för gammal. Denna blandning var ganska typisk för tiden.

Tryckt notering: Cellofix - Postkarte D.R.P. Nr 176 323. Detta betyder dock inte att kortet är tryckt i Tyskland. Däremot var förtrycket tyskt. Papperet hade tillhandahållits av fotopapperstillverkaren. Äkta fotografi. Obegagnat.

8. Skillingaryds skjutfält 8.2 personer

Efter en fältmarsch. Axel skriver att fotot är taget under en fältmarsch. Privattaget foto. Äkta fotografi. Stämpel Skillingaryd 1909.

Skillingaryds Skjutfält. Målobservation. Möjligen kan det vara från Skjutskolan som finns i Skillingaryd 1903–1948.

Förlag: Bror Malmqvist, Skillingaryd. Nr 8753. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1904.

Skillingaryds Skjutfält. Här kan man anta att det är "officerskritik" efter en övning med skjutskolan.

Förlag: Bror Malmqvist, Skillingaryd. Nr 8756. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1904.

8.3 Hästen som hjälp

Artilleristallarna, Skillingaryd. Mellan 1901–1909 uppförs elva stallbyggnader. Stallarna rivs i omgångar under 1980-talet. Det sista som försvinner är det så kallade sjukstallet, vilket rivs 1989.

Däremot finns byggnaden rakt fram kvar – hus 18. Det är Furagemagasinet, fodermagasin för hästarna. Hö förvaras på bottenvåningen och havre på övervåningen.

Förlag: M. Izikowitz. Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd 1912 (5 öre).

Skillingaryd (ej noterat). Detta är hus 19 där man skor hästarna. Foto och förlag: Okänt. Äkta fotografi. Obegagnat kring 1915.

8. Skillingaryds skjutfält

8.3 Hästen som hjälp

Hästen har i århundraden varit mycket viktig för militären. Lagan som rinner strax öster om Slätten har en mycket stor betydelse för där finns möjlighet att vattna hästarna.

På flera av vykortet från Östra Lägret och på skjutfältet ser man hästar och de behöver sin omvårdnad. Att vattna dem i Lagan är en sak, att de ska ha foder och tak över huvudet var en annan.

Det uppförs kring år 1900 ett stort antal stallar strax öster om barackerna, mot skjutfältet.

Med tiden minskar hästens betydelse för militären för att senare helt upphöra. Stall efter stall rivs och det sista så sent som i slutet av 1980-talet. För att vara mer exakt 1989.

Många Skillingarydsbor och även andra kan få något speciellt i blicken när man nämner stallarna och hästarna där. Det var en tid som många minns med glädje. Hästen är inte kvar i militärens tjänst i vårt datoriserade årtusende.

Skillingaryds Skjutfält. Här drar man 7,5-centimers kanoner.
Förlag: Bror Malmquist.
Tryck: C L Kholm 1111. Ljustryck.
Obegagnat omkring 1910.

Skillingaryd. Artilleri. I bakgrunden byggnader på Östra Lägret, bland andra stallarna.
Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1909 (5 öre).

Skillingaryd. Skjutfältet.

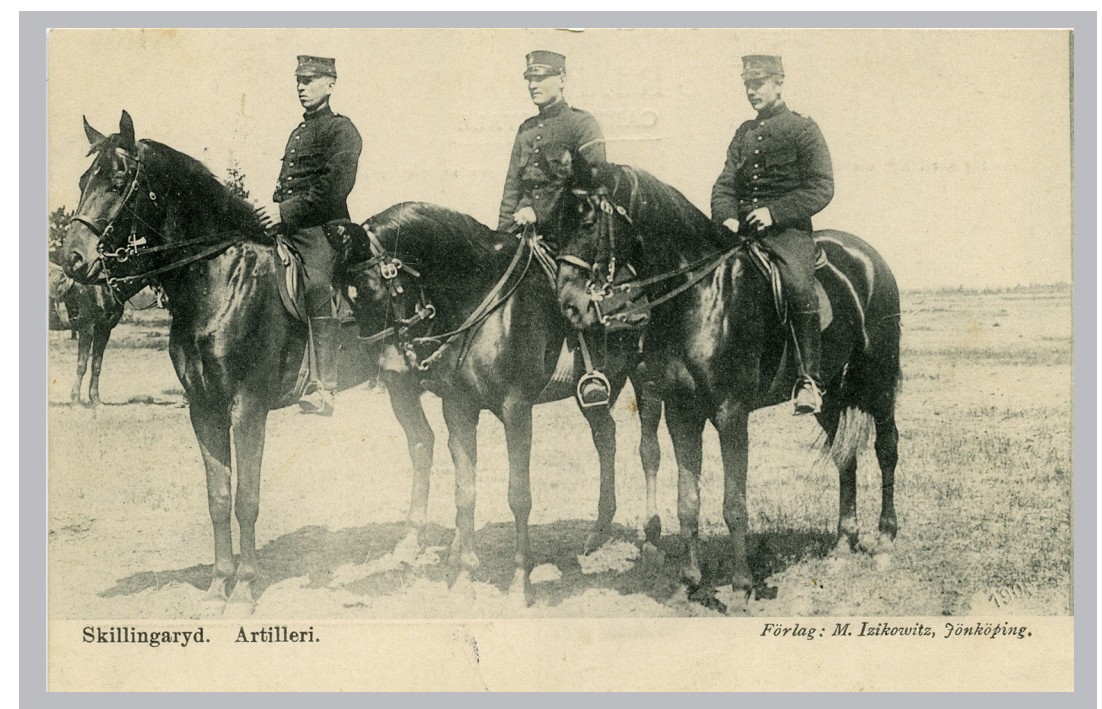
Sist ses ammunitionsbakkvagnen.

Från 1875 finns anteckningar i krigsarkivet att det planeras ett skjutfält i Hörle. Lite senare lämnar kapten Jan Kilander vid Smålands grenadjärbataljon en motion till Jönköpings stadsfullmäktige. Han vill ha ett artilleriskjutfält till Jönköping. Ett område vid Eckersholm i norra delen av nuvarande Vaggeryds kommun anses lämpligt. Men det blir Skillingaryd som drar vinstlotten.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping.

Tryck: Jkpgs Lit. A.-B. Arr. Ljustryck.

Obegagnat omkring 1910.

Skillingaryd. Artilleri. Tre underbefäl i uniformer av modell Ä.

Tryck: Jkpgs Lit. A.-B. Arr. Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd 1909 (frimärket borttaget).

9. Lagan

Den 23 mil långa Lagan från trakten av Taberg ned till Laholm rinner i utkanten av Skillingaryd där den i årtionden har stor betydelse för militären men också för befolkningen i övrigt.

1880 står det enligt följande i en bok av överfältsläkare Edholm: ”I Lagan finns badställe för trupp och officerare. Få svenska mötesplatser torde förete så många fördelar med riklig vattentillgång och friskt vackert läge.”

Numera används Lagan vid Skillingaryd i mycket liten omfattning. Militären har inte längre några hästar som behöver vatten och samhällsborna badar inte sedan årtionden tillbaka i Lagan. Man har valt andra badplatser.

Vattnet som sådant spelar inte så stor roll men väldigt nära, på militärens mark, pumpar kommunen upp sitt vatten.

Däremot använder militärens ingenjörstrupper vid vissa tillfällen den utbyggda Fågelforsdammen för broslagning.

Lagan är dessutom en naturlig gräns mellan militärens två läger, Östra och Västra.

Än mer markant skiljelinje är i dag motorvägen E4 som går alldeles invid Lagan – väster därom.

Lagan i Skillingaryd. Militären använder Lagan för ”vattning” av hästarna.

Förlag: Bror Malmquist.

Tryck: C.L.- Kholm 1110 omkring 1910. Ljustryck. Obegagnat.

Skillingaryd. Badplats. Detta är vid Lagan med bron över densamma och några av husen vid Åbron, eller som det egentligen heter Östanå. I folkmun säger man ibland Brooklyn, alltså på andra sidan bron.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpg. Lit. AB. Arr omkring 1910. Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd omkring 1906 (5 öre).

Lagan vid Skillingaryd – utan tryckt notering. Det kan vara ett brobygge.

Förlag: Privattaget. Tryck: Omkring 1915. Äkta fotografi. Obegagnat.

Skillingaryd. Badorten. Säger man att Skillingaryd 100 år senare är en badort undrar nog folk om man är riktigt klok. Men 1910 och säkert långt före och senare är det populärt att bada här vid Lagan.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpg. Lit. AB. Arr omkring 1910. Ljustryck.

Stämpel: Skillingaryd 1914 (5 öre).

10. Soldathem

Det första soldathemmet – hus 3 – byggs 1899 och invigs 1900. Placeringen är ungefär mitt på nuvarande Infanterigatan, alltså strax nordväst om lägret och intill Gro-pabäcken. I dag finns Gullbäckens förskola här. Huset flyttas 1914 till Jönköping där det finns kvar än i dag. 1914–1928 ligger soldathemsverksamheten nere men den återupptas i en lokal på nuvarande Kaffegatan 2. Huset finns fortfarande kvar men numera saknas övervåningen. Omkring 1940 flyttas soldathemmet till musikkasernen – hus 152 vid Västra Lägret – men flyttas efter ett tag tillbaka till huset på Kaffegatan. 1954 tas ett nytt soldathem i bruk och där är det verksamhet fram till slutet av 1980-talet. Från cirka 1988 blir det under ett antal år soldathem i den gamla musik-kasernen – hus 152. Under en tid blir det ambulerande soldat-hem i fält. Hösten 1997 tas beslut att stänga för ”alltid”.

Kungl. Jönköpings reg:tes Soldathem. När Jönköpings regemente lämnar Skillingaryd 1914 tar man med sig det då 15 år gamla soldathemmet som fortfarande står kvar i Jönköping. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm omkring 1920. Ljustryck. Stämpel: Jönköping 1923 (10 öre).

Soldathemmet i Skillingaryd. Detta är hus 3. I bakgrunden ser man ett par hus på Kaffegatan.

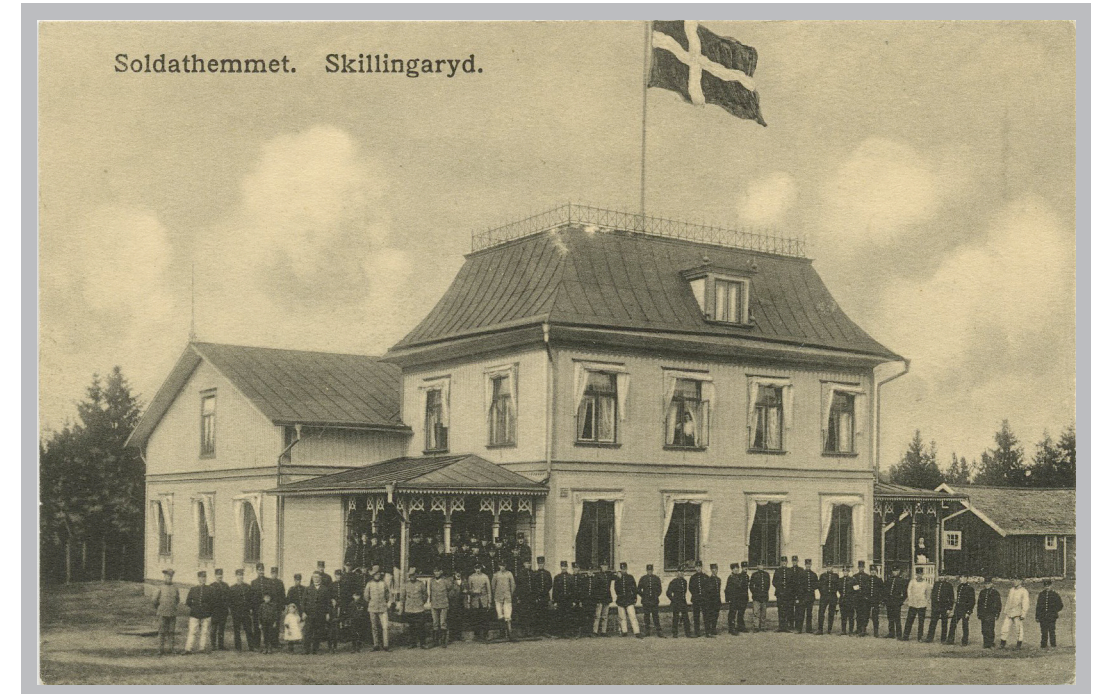
Okänt förlag omkring 1901. Ljustryck.

Ofrankerat men adresserat till Fröken Maria Toll, Skillingaryd. Maria Toll föddes den 1 oktober 1891 och dör den 16 juni 1981. Hon begravs på Tofteryds kyrkogård utanför Skillingaryd.

Vid Jönköpings Kristliga Ynglingaförenings vinterkonferens 1898 väcks frågan om att bygga ett soldathem på Jönköpings regementes lägerplats i Skillingaryd. På sommarmötet samma år tas beslutet, och arbetet startar genast. Medlemmarna började med liv och lust samla in medel för ändamålet. Invigningen på annandag pingst 4 juni 1900 blir ”en stor glädjedag” som man entusiastiskt uttrycker sig. Det sätts in extratåg så att 300 deltagare från Jönköping, Huskvarna, Taberg, Norrahammar med flera orter kan komma till högtiden. Jönköpings Kristliga Ynglingaförenings manskör sjunger, Jönköpings Absoluta Nykterhetsförenings musikkår spelar och apotekare Efraim Sandblom håller invigningstalet.

Soldathemmet, Skillingaryd. Ett hus som ser annorlunda ut i dag. Tornet har rivits. Adressen i dag är Kaffegatan 2, alltså längst åt öster på denna gata. Granne åt öster är motorvägen E4. Förlag: Okänt. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd LBR – lådbrev, alltså lagt direkt i brevlådan – 1943 (10 öre).

Soldathemmet. Skillingaryd. Kortet är taget efter 1905 då det inte längre är unionsflaggan som används. Till höger är det nog hus 4 som är vagnbod och sommarstall. Kortet är taget lite från sydväst. Foto: Bror Malmqvist nr 1829. Tryck: Omkring 1910. Ljustryck. Obegagnat.

Soldathemmet Skillingaryd. Soldathemmet har varit lokaliserat på flera platser som i denna byggnad – hus 152 – där det en bit in på 2022 var butik – Tina och Översten. Lokalen är då som nu en del av Västra Lägret och förvaltas i dag av Fortifikationsverket.

Exteriört har byggnaden förändrats på ett mindre lyckat sätt men återställs under 2022–2023 för att höja det kulturhistoriska värdet.

Foto och förlag: Hanna Näsholm. Hanna Näsholm har vid den här tiden pappers-, tidnings- och godisaffär med en kiosk utanför Storgatan 9 i Skillingaryd.

Tryck: Import – tryckt nummer 55. Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd LBR – lådbrevbäring, alltså kortet lagt direkt i brevlådan och inte inlämnat på postkontoret – omkring 1950 (10 öre).

10. Soldathem

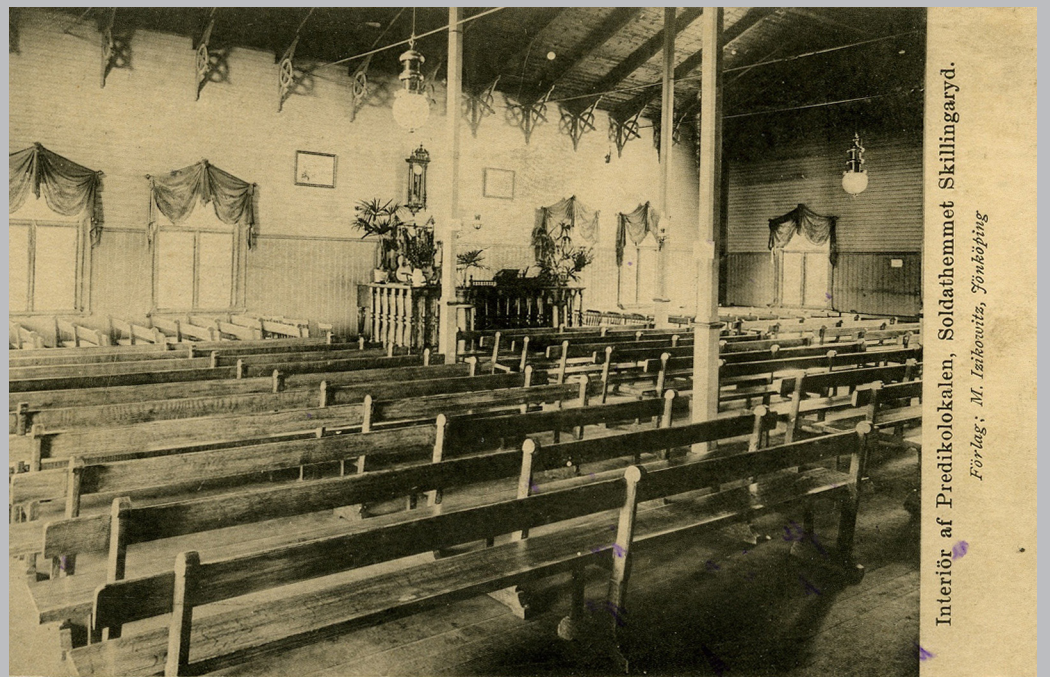
Två kort med samma motiv men olika tryckupplagor.
Soldathemmet. Skrif- och Lärum. Skillingaryd.
Foto: Bror Malmqvist nr 1832. Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1914 (5 öre).

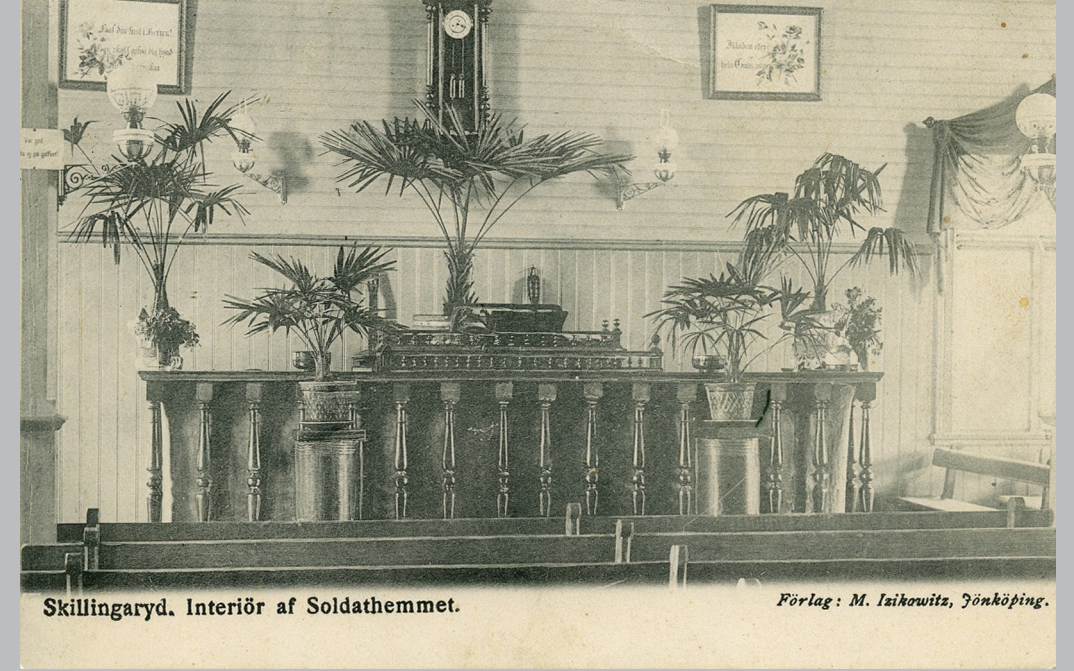
Interiör af Skrifrummet, Skillingaryd.
Förlag: Något oklart då M. Izikowitz har strukits över. Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1910 (5 öre).

Två kort med samma motiv men olika tryckupplagor.
Skillingaryd. Soldathemmet stora hörsal.
Foto: Bror Malmqvist nr 1834.
Tryck: Okänt omkring 1910. Ljustryck.
Obegagnat.

Interiör af Predikolokalen, Soldathemmet, Skillingaryd.
Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Okänt omkring 1910. Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1910 (5 öre).

Skillingaryd. Interiör af Soldathemmet.
Soldathemsverksamheten i Skillingaryd har religiös anknytning och den stora hörsalen är även predikosal. Det anses nog inte på något sätt konstigt då kyrkan och militären i alla tider varit nära förbundna.
Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Okänt omkring 1909. Ljustryck.
Stämpel: Skillingaryd 1910 (5 öre).

Soldathemmet. Skillingaryd.
Tryck: Okänt.
Äkta fotografi.
Stämpel: PKP 55
1964 – stämpel i tågets post-kupé på sträckan Halmstad-Nässjö (30 öre).
Avsändaren heter Bengt Hansson och han är förlagd vid Skillingaryds Läger.

Soldathemmet. Skillingaryd.
Tryck: Okänt. Äkta fotografi, kolorerat. Stämpel: Obegagnat.
Detta kort är identiskt med det intill men det är kolorerat, vilket är ganska vanligt på framför allt 1950-talet. Huset uppförs 1954.

11. Flyg

Skillingaryds flyghistoria börjar egentligen med S.A. Andrée som nödlandar med sin ballong vid Malmbron utanför Skillingaryd den 26 februari 1894. Det går förhållandevis lyckligt för Andrée den här gången.

Nästa flyghändelse i bygden låter vänta på sig till den 18 september 1913 när fransmannen Maurice Chevallier landar på Slätten i Skillingaryd. Han har startat i Halmstad. Målet är Jönköping men man väljer att landa i Skillingaryd då hans passagerare Hugo Sundstedt inte vill riskera något – man är tydligen inte riktigt säker på kursen.

Den 17 juni 1914 landar det första militära flygplanet i Skillingaryd och nu inleds en era med militärt flyg i Skillingaryd som faktiskt pågår än i dag.

Dagen efter landar löjtnant von Porat i Skillingaryd. Han stannar till nästa dag men starten blir inte så lyckad. Planet störtar och von Porat skadades allvarligt med sex månaders sjukhusvistelse som resultat. Passageraren klarar sig dock bättre. Nya landningar i Skillingaryd sker flera gånger denna junimånad.

Den 19 juli 1916 händer så det olyckliga. Karl Mannström med löjtnant Kruse som spanare störtar vid Lilla Spänneberget på skjutfältet och båda omkommer.

Den 14 juni 1917 är det dags för en ny flygolycka men utan dödlig utgång. Dagen därpå är det en ny flygolycka och då omkommer en av de två i planet.

Skillingaryd har dock inte bara dödsolyckor. I flygets barndom är orten en av de mer betydelsefulla i landet och är länge både militär och civil landningsplats.

Flyghangaren står klar 1918 men den förstörs genom troligen mordbrand den 6 april 2010 och byggs inte upp igen.

Än i dag är det flygverksamhet i Skillingaryd och då på Slätten vid Västra Lägret. Då och då är det övning med helikoptrar.

Flygplan på Slätten i Skillingaryd (ej tryckt). Det första flygplanet har landat i Skillingaryd 1913. I bakgrunden ser man några militära byggnader invid Slätten.

Den allmänna uppfattningen är att den första landningen över huvud taget med en flygmaskin i Skillingaryd äger rum den 18 september 1913. Platsen för denna tilldragelse är Slätten på västra sidan om Lagan. Det är den franske flygaren Maurice Chevallier som landar här. I planet finns också den svenske flygpionjären Hugo Sundstedt.

Okänt förlag 1913. Äkta fotografi. Obegagnat.

Heinkel 55 A från Västerås, troligen 1930–1935 och eventuellt på Fågelforsdammen i Skillingaryd. Det är i vilket fall som helst ett kort med lokal militär anknytning då det är skrivet av Edwin som är på Skillingaryds Läger.

1930-talet blir höjdpunkten i Skillingaryds flyghistoria. I boken Vingar över Ljungheden som ges ut i Skillingaryd år 2009 berättas om en rad landningar, starter och olika övningar. Det förekommer också runt sekelskiftet 1900 många ballongflygningar över Skillingaryd.

Det är framför allt åren 1935–1938 som det är ett stort antal flygövningar i Skillingaryd. Som exempel kan nämnas att det i maj 1937 är fällning av provbomber över skjutfältet. Bombplanet är av typ B3 (Junkers Ju 86).

Starter och landningar fortsätter och nämnas kan att kung Carl XVI Gustav så sent som 2006 stiger ur en helikopter som har landat på Skillingaryds skjutfält.

Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd cirka 1935 (5 + 5 öre).

Skillingaryds järnvägshotell. Detta är ett av våra finaste byggnadsminnen från järnvägsperioden. Någon frågar varför Carl Svensson hade målat hotell på taket vid sitt järnvägshotell och svaret kommer snabbt: Det är för flygarnas skull. När de landar här ska de ha sett vilket hotell de ska ta in på.

Äkta fotografi. Foto: Okänd cirka 1912 och här i form av ett nytryck kring 1985. Tryck: Offset. Obegagnat.

Allt om Skillingaryd – www.skillingaryd.nu. Ett collage med 20 bilder och upp till höger visas att flyg fortfarande gäller i Skillingaryd med en helikopter över Slätten. Ytterligare ett par av fotografierna har militär anknytning.

Foto: Per Bunnstad 1978–2004.

Tryck: Skilltryck AB 24 juni 2004. Upplaga: 2.000. Tryck: Offset.

Utgivare: Finnveden Information AB/www.skillingaryd.nu. Stämpel: Obegagnat.

11. Flyg

Flygplan som kraschat på Slätten i Skillingaryd (ej tryckt).
Okänt förlag 1914. Äkta fotografi. Obegagnat.

Flygolyckan 1916 (ej noterat på korten). Här ser man att fotografens två olika kort egentligen kommer från en och samma exponering.
Okänt förlag 1916. Äkta fotografi. Obegagnat. Fotografen står i stationshuset och tar en bild rakt österut på Stationsgatan. Huset till vänster är Åkerstigs och följs av Stora Hotellet och Jonssons Konditori. Längst bort till höger vid nuvarande Stationsgatan 3 syns byggnadsställningar vid det hus som är helt klart 1916. I detta hus finns är det 2007–2021 kontor för Sveriges Filatelistförbund. Därefter moderniserar denna lokal och lägenheterna till helt modern standard.

Flygolyckan 1916 Skillingaryd (ej tryckt).
Okänt förlag 1916. Äkta fotografi. Obegagnat.
Fotografen har stått i stationshuset och fotograferat åt norr. Byggnaden längst till vänster är kvarnen som revs så sent som 1995 för att ge plats åt ett sexvånings bostadshus.

Flygplan som kraschat på Slätten i Skillingaryd (ej tryckt).
Huset till vänster i vitt är hovfotografens Bror Malmquists. Det är han som tar de flesta foton i Skillingaryd från slutet av 1800-talet fram till omkring 1920.
Privattaget foto omkring 1915.
Äkta fotografi. Obegagnat.

Flygplan som kraschat på Slätten i Skillingaryd (ej tryckt).
Okänt förlag 1914. Äkta fotografi. Obegagnat.

Flygplan som kraschat i Skillingaryd (ej tryckt).
Okänt förlag 1916. Äkta fotografi. Obegagnat.

12. Framför och bakom kameran 12.1 Hos Bror Malmquist

Det allra viktigaste för att få fram ett vykort är att någon fotograferar, tecknar eller på annat sätt framställer något. Den dominerande vykortsfotografen i Skillingaryd i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet är Bror Malmquist – ibland stavat Malmqvist – som föds den 13 mars 1865 och som avlider den 7 mars 1938. Han har sex bröder och en syster

Även brodern Robert Malmquist (1849–1892) är verksam som fotograf och han etablerar en rörelse redan 1876. Lillebror Bror blir

också intresserad men tyvärr finns det inte mycket nedtecknat om brödernas liv och leverne. Bror förblir ogift livet ut. Däremot har utställaren i sin ägo bland andra hans kamera med stativ och lite plåtar. Det är med anledning av att jag bor i Bror Malmquists tidigare hus i 17 år (1962–1979) och det är sådant som såldes på auktion efter hans bortgång och som inköptes av en släkting till mig. Bror Malmquist är den som tar de flesta bilderna när kung Oscar II gästar en sommardag 1895 och därefter kan han titulera sig Kunglig Hoffotograf.

Bror Malmquists fotografi-atelier. Skillingaryd.

Ljustryck. Stämpel: PKXP No 55 B 1902 – i postkupéexpeditionen på tåget Halmstad-Nässjö (5 öre).

Fyra militärer (ingen notering på kortet). Fotot är taget i Bror Malmquists ateljé.

Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1907 (5 öre).

Tre militärer (ej tryckt notering). Fotot är troligen taget i Bror Malmquists ateljé – med ledning av golvet. Meniga från A6 – nr 12 på axelklaffarna – i uniform av modell Ä. Obegagnat omkring 1910. Äkta fotografi. Stämpel: PKXP No 55 1910 – i postkupéexpeditionen på linjen Halmstad-Nässjö (5 öre).

Mönstring i Skillingaryd (ingen notering på kortet). Fotot är taget i Bror Malmquists ateljé.

På kortet återfinns bland andra Gunnar Blansch. Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1922.

14 officerare (ej tryckt notering). Underbefäl från Jönköpings regemente – nummer 12 på axelklaffarna.

Kortet är taget i bersån hos Bror Malmquist. Man skimtar ett par av de förnämliga husen på nuvarande Åkersvägen i Skillingaryd.

Ljustryck. Stämpel: Skillingaryd 1903 (5 öre).

Två militärer (ej tryckt notering). Fotot är taget i Bror Malmquists ateljé.

Det är två meniga infanterister från Jönköpings regemente I 12. De är klädda i uniform m/1886. De har snabbat till sig lite extra inför fotografen, genom att förse sina mössor med "plåt och plym", vilket egentligen är attribut förbehållna parad och högtid. Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1912 (5 öre.)

12. Framför och bakom kameran 12.2 Från Bror Malmquists

Bror Malmquist utbildar sig till fotograf i Amerika 1888–1894 och han återvänder till Skillingaryd där han flyttade in i det pampiga tornhuset på Södra Järnvägsgratan 6, som ses på sidan 35. Här har han sin ateljé och från balkongen tar han många klassiska foton över Slätten.

Det finns fler fotografier i Skillingaryd från cirka 1900 och framåt men få verkar ha ägnat sig åt vykortsfotografering. Däremot tillkommer efter hand rikstäckande företag som Almqvist & Cöster, Hartmans Kortförlag, EEE i Tranås och Pressbyrå.

Slätten 1896 och den vita linjen var huvudvägen genom samhället, den som senare kom att kallas riksettan och E4:an. I dag säger man mest Storgatan och Södra Vägen.

Ibland kan man finna både vykort och riktiga fotografier av exakt samma bild. Bror Malmquist tog fotot från sin balkong på Södra Järnvägsgratan och här hade han en fantastiskt vy ut mot Slätten, den tidens exercisplats. Slätten används än i dag för både civil och militär verksamhet men har naggats i kanten.

Ge akt på olika tryck av de två vykorten med rött tryck på det ena. Detta kort är tryckt i Tyskland: Ljuster. Rud. Bellander, Hamburg. Båda är tryckta omkring år 1900. Ljustertryck.

12. Framför och bakom kameran

Två damer (ej noterat). Fotot är taget på Östra Lägre vid officersmässen – hus 2. Stenbordet finns kvar än i dag och ser likadant ut förutom att träslån saknas.
Tryck på baksidan: Cellofix. Postkarte R.R.P. 176223. Det är texten på det förtryckta fotopap-
peret. Äkta fotografi. Obegagnat omkring 1920.

12.3 På och kring lägren

Fyra militärer (ej tryckt notering). Vanliga soldater i så kallade
grötuniformer. Lite av högerdelen på kortet är gömt under bladet för
att ge plats åt fler kort.
Äkta fotografi. Stämpel: PKXP No 55 A – postkupéexpeditionen på
linjen Halmstad-Nässjö 1904 (5 öre).

Tre militärer i grötuniformer (ej tryckt notering). Fotot är taget framför officersbyggnaderna på
Västra Lägre.
Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd omkring 1907 (5 öre).

Sex militärer utanför Nya Baracken – hus 11 – den andra baracken norrifrån,
som inte längre finns kvar. Byggnaden bortom är hus 18 underofficersbyggnaden – som också den är borta. Kortet är spegelvänt. Rent tekniskt är vykortet
inte så bra, alldeles för mörkt. Det är dock framtaget med en teknik som vi nu
115 år senare knappast visste fanns vid den tiden. Efter fotograferingen kan
man direkt i kameran göra färdiga bilder inuti kameran. Det är en teknik som
har sin upprinnelse i bröderna Manuel och Louis Mandels företag i Chicago,
grundat 1904. Kortet har tillhört Skillingarydsbon Gösta Sönne (1912–1999)
och det är tänkbart att hans far eller någon bekant är en av militärerna på
vykortet.
Foto: Privat. Producent: I kameran men på baksidan här noterat bland annat
Mandels Positive Products med årtal 1911. Stämpel: Ofrankerat.

Elva militärer – en underofficerare och tio meniga (ej tryckt notering).
Äkta fotografi. Lite av den tomma högerdelen på kortet är gömt under bladet för att ge
plats åt fler kort. Stämpel: Ingen men daterat Skillingaryd 1912.

Från officersfesten i fredags (handskriven notering). Mannen till vänster har uniform av mo-
dell Å och den till höger modell 10. Huset i bakgrunden är officersmässen på Västra Lägre.
Äkta fotografi. Stämpel: Skillingaryd 1911 – dock svårtytt (5 öre).

13. Drabbade av skjutfältet

Trots sandjorden är det blivande skjutfältsområdet populär odlingsmark. Här bor flera hundra personer som får lämna sina hem på grund av att Skillingaryds skjutfält anläggs eller senare utvidgas. De flesta får flytta redan före sekelskiftet 1900 eftersom skjutfältet tas i bruk 1898.

Det har senare varit ett flertal utvidgningar i framför allt trakterna kring Tofteryd.

Militärens metoder mot befolkningen är inte alltid de renhårigaste och vid vissa tillfällen har man bulvaner som köper upp mark. Allt medför ett hat mot militären och det gör att det inte

är svårt att mobilisera när den senaste stora skjutfältskampen drar igång på allvar i början av 1970-talet. Denna gången går faktiskt befolkningen segrande ur striden. Senare sätter dock militären befolkningen på prov igen genom mindre utvidgningar då exempelvis boende i Holma och Studstorp får lämna sina hem. Studstorp rivs så sent som i början av 2022.

Även i Skillingaryd ställer skjutfältet till förtret då Länsstyrelsen så sent som 2025 motsätter sig nybebyggelse på grund av bullervärden och många har svårt att förstå denna avog inställning mot en utveckling av bygden.

Soldaten Karl Alfred Jarl (1868–1947) med hustru Emeli Maria Andersdotter (1805–1919) samt barnen Alma, Herman, Oskar, Gustav, Ester, Jenny och Agnes framför soldattorpet nr 77, Hultsgärde, Mo härads kompani. Detta är på mark som blir skjutfältsmark. Även om inte den indelte soldaten drabbas av skjutfältet som sådant så var det ofta tufft för familjen och alla som ska se till att familjen får försörjning.

Den indelte soldatens liv är för övrigt huvudtema för Miliseum som är det militära museet i Skillingaryd. Förlag: Kamratföreningen Norra Smålands Regemente, Eksjö. Tryck: Eifels, Eksjö, offset. Obegagnat omkring 1980.

Bröllop i Holma. Det är Karl och Ester Gustavsson som gifter sig den 30 mars 1925. Karl är född 1892. Holma ligger på skjutfältsmark och huset rivs senare. Äkta fotografi. Obegagnat.

Spex på Bygget på blivande skjutfältsmark midsommar 1920. Äkta fotografi. Obegagnat.

Söder om den så kallade Slättkanten på Västra Lägret finns fram till omkring 1860 ett flertal byggnader som då inte får vara kvar när lägret växer. Det är dock oklart hur många byggnader det finns där. Enligt vissa uppgifter flyttas en del till militärens mark vid Östanå strax öster om Lagan. En del hus som kanske detta lär ha flyttats till Tofterydsvägen som numera heter Kaffegatan. Detta lilla hus är inklämt mellan Kaffegatan 8 och 10. På bilden ses Svenning Eriksson (1856–1928) som har urmarkeri i huset. Huset flyttas senare och blir sommarstuga vid Linnesjön där det rivs i februari 2022.

Foto: Okänd omkring 1910. Äkta fotografi.

14. Militären kommer och går...

Militären har kommit och gått genom århundradena på Slätten i Skillingaryd. Fram till 1880 är det ridande eller i hästdragna vagnar som gäller – eller kanske marsch.

1879 kommer järnvägen till Skillingaryd och det blir en stor förändring. Militären får lättare att komma och lämna Skillingaryd. Olika truppslag avlöser varandra. Här finns exempelvis skjutskolan åren 1903–1948 och politiker med flera protesterar mot att man inte får ha kvar denna verksamhet.

Även människor som följer militären kommer och går. Det var för 100–150 år sedan ganska vanligt att en del närmast livnär sig i och omkring förläggningen, kanske lite jämförbart med de tiggare från framför allt Bulgarien som syns utanför vissa butiker i Skillingaryd åren kring 2020.

Byggnader har också kommit och gått. Det senaste exemplet är bara drygt 15 år gammalt: Soldattorpet vid I 12 i Eksjö som sedan 2009 finns på Slätten i Skillingaryd.

Beväringen reser från Skillingaryd. Ett av Skillingaryds äldsta vykort, troligen från 1892. Ljustryck. Stämpel: PKXP No 55 – stämpel i postkupéexpeditionen på tåget Halmstad - Nässjö 1902 (5 öre).

Mobiliseringen 1914. Påstigning på Slätten Skillingaryd (bläcknotering). Äkta fotografi. Obegagnat 1914.

Mobiliseringen 1914 (blyertsnotering). Lastning av diverse materiel på en järnvägsvagn i Skillingaryd. Mobiliseringen i Sverige syftar till att ställa samhället i krigsberedskap och är ett resultat av utbrottet av första världskriget.

Äkta fotografi. Obegagnat 1914 ur John Bengtssons samling av foton och vykort.

På 1910-talet har Jönköpings-originalen ett kvinnligt inslag att bjuda på: ”Stolla Hedda”. På tråddrageriet i Elgebo i Åkers socken strax utanför Skillingaryd föds 1839 en flicka som får namnet Hedvig Petersdotter. Men hon är mest känd under namnet Stolla-Hedda. Hon är ett av flera original som rör sig vid militärförläggningarna i Skillingaryd för där kan det vankas både allmosor och mat. När Jönköpings regemente flyttas från Skillingaryd till Jönköping 1914 är Stolla-Hedda en av dem som följer med men hon avlider redan 1918.

Förlag: Yngve Magnor, Jönköping. Obegagnat omkring 1955. Äkta fotografi.

Jönköping, Kungl. Jönköpings Reg:tes marsch genom staden den 8 okt. 1914. Förlag: Halls Bokhandel. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm. Ljustryck. Obegagnat.

15. Skjutfältet består...

Vi skriver 2025. Det är nya tider jämfört med hur många minns militärens tydliga närvaro i Skillingaryd. Det är inte var dag man ser en militär på samhället längre och på militärförläggningen finns i dag bara ett par fast anställda.

Allt är dock inte över: Det övas fortfarande på Skillingaryds skjutfält även om det av besparingsskäl är i mindre omfattning.

Skjutfältet är dock en källa för rekreation och skådespel när det gäller fågel, rådjur, älg, skog och mycket annat.

Skillingaryd har också fått äran att ha ett av Sveriges nya militära museer, här kallat Miliseum – invigt i september 2013. Här möts dåtid och framtid.

Genom olika arrangemang och evenemang ges inblick i en historia som alltid är värd att uppmärksammas: hur grymt det är med krig och samtidigt hur viktigt det är att förvara sitt land. Därtill har Skillingaryds Militärhistoriska Förening startat en samlingsplats hos Skivaryds Samlarklubb med inriktning på bygdens militärhistoria.

Det dånar än i dag då och då från Skillingaryds skjutfält men nu är det inga krigsförband längre utan fredsbevarande styrkor som gör sin plikt hemmavid eller så övas det för att en svensk soldat i ett fjärran land ska hjälpa ett land i brand.

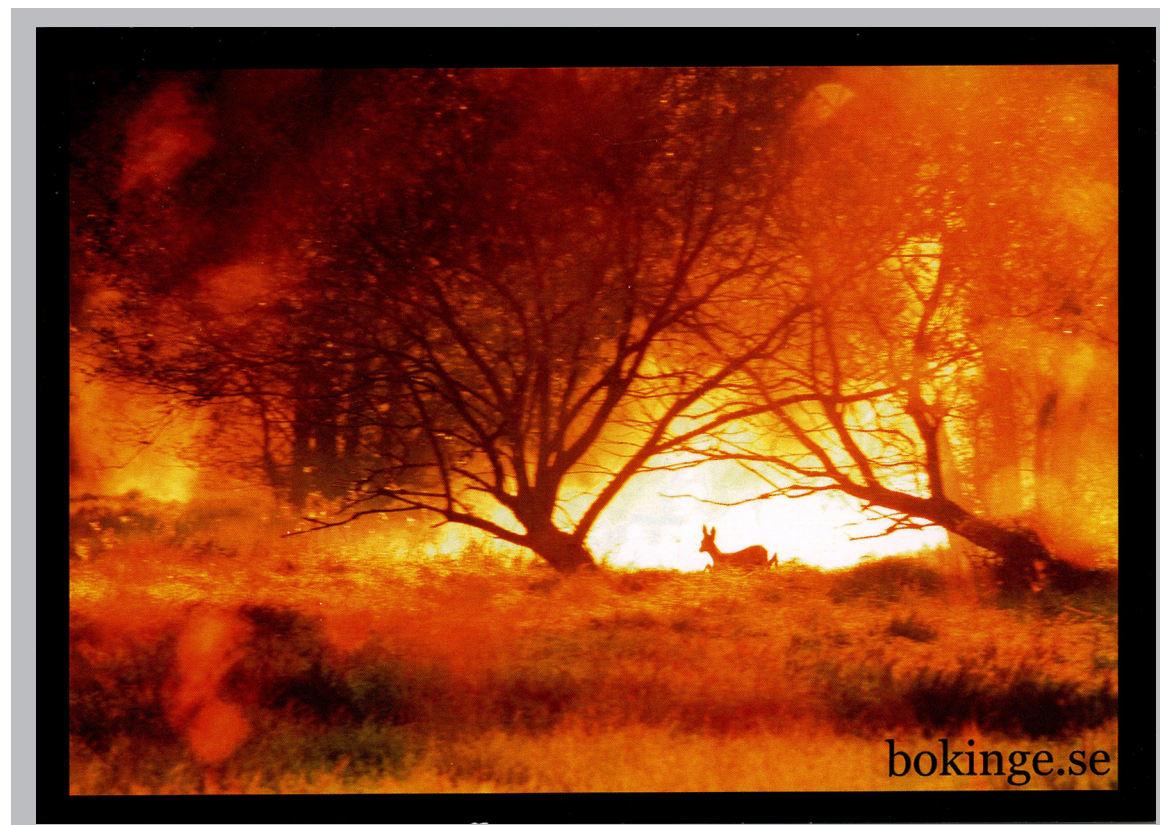
Samtidigt har Sverige beslutat om ett kraftigt utökat försvar med anledning av Rysslands angrepp på Ukraina i februari 2022. Det och svenskt medlemskap i Nato har redan börjat påverka Skillingaryd som fått en ökad betydelse som militärort.

Skillingaryds skjutfält består säkert i ännu flera hundra år...

Swedish Wildlife Collection. Mattias Bokinge är en av dem som har stor förkärlek för Skillingaryds skjutfält. Hans skjutvapen är inte Haubits 77 eller AK 4 utan kameran. Bilden med orrarna är tagen på skjutfältet.

Foto: Mattias Bokinge. Tryck: Tida Reklam AB, offset. Ofrankerat omkring 2010.

Bokinge.se. Motiv från skjutfältet. Skjutfältet lockar många då här finns en flora och fauna utöver det vanliga och en mängd vilda djur. Denna bild är tagen i närheten av skjutfältet, inte långt från Härån. Foto: Mattias Bokinge. Tryck: Offset. Stämpel: Ofrankerat omkring 2010.

Hälsning från kommunen

där hjulen alltid snurrar

Skillingaryds Lager. Haubits 77, Östra Lägret och Karoliner på Västra Lägret.

Foto: Bertil Pettersson (Karoliner 1995) och Per Bunnstad (Haubits 1997 och Östra Lägret 1996).

Tryck: SSW Tryckeri AB 5 juni 1997, offset. Upplaga: 4.000.

Utgivare: Östbo Historiska Sällskap och Vaggeryds kommun. Ofrankerat.

Skillingaryd. När man ska presentera Skillingaryd är det ganska givet att det blir ett eller flera militära inslag. Skillingaryd är än i dag en militärort.

Foto och förlag: Mattias Bokinge/bokinge.se. Tryck: Offset.

Ofrankerat omkring 2013.